

**DEN HØYERE
PÅTALEMYNDIGHET**

**RIKSADVOKATENS KOMMENTARER TIL
STRAFFESAKSBEHANDLINGEN
I ANDRE TERTIAL 2025**

Innhold

1	Forord	3
2	Sammendrag, hovedutfordringer og hovedtiltak	5
3	Generell kriminalitetsutvikling	8
4	Noen av de alvorligste kriminalitetstruslene	11
4.1	Drap og drapsforsøk.....	11
4.2	Andre alvorlige voldslovbrudd og alvorlige trusler.....	12
4.3	Alvorlig vold mot små barn	13
4.4	Mishandling i nære relasjoner.....	14
4.5	Hatkriminalitet	17
4.6	Alvorlige seksuallovbrudd.....	19
4.7	Alvorlige seksuallovbrudd mot barn.....	20
4.8	Organisert kriminalitet	22
4.9	Alvorlig økonomisk kriminalitet	23
4.10	Alvorlig miljøkriminalitet.....	25
4.11	Alvorlige trafikklovbrudd	26
5	Områder hvor innsatsen skal styrkes.....	27
5.1	Kriminalitet rettet mot datasystemer.....	27
5.2	Massebedragerier og identitetskrenkelser.....	29
5.3	Barne- og ungdomskriminalitet	30
	Tiltaksliste	33

1 Forord

Riksadvokaten presenterer i denne rapporten en oversikt over status i straffesaksbehandlingen pr. andre tertial 2025. Rapporten har en annen innretning enn tidligere rapporteringer ved å ha et tydeligere fokus på noen av de alvorligste kriminalitetstruslene, i tråd med riksadvokatens prioriteringsrundskriv. Vurderinger og tiltak er også forsøkt tydeliggjort i større grad. Det er et mål at rapporten skal kunne bidra til bedre styring og oppfølging av kvaliteten i politiets straffesaksarbeid.

Riksadvokaten vil fremheve at det utføres mye godt straffesaksarbeid i politiet, og politiet oppklarer mange alvorlige straffesaker. Som denne rapporten viser, er det gode resultater på flere viktige områder, slik som i etterforskningen av drap og drapsforsøk, innsatsen mot kriminelle nettverk, trafikklovbrudd med dødsfølge eller alvorlig skadefølge, utvalgte alvorlige økonomilovbrudd mv. Det er også en gledelig økning i bruken av beskyttelsestiltak i saker med risiko for alvorlig integritetskrenkelser.

Riksadvokaten vil også understreke at det både lokalt i politidistriktene, ved de regionale statsadvokatembetene og på nasjonalt nivå fra Politidirektoratet og i samhandling mellom riksadvokaten og direktoratet, kontinuerlig arbeides med å forbedre resultatene på straffesaksfeltet. Det vil favne for vidt å redegjøre for alle sider av dette arbeidet i denne rapporten.

Som skissert i forslag til struktur på rapporteringen til departementet¹, er formålet med rapporteringen for andre tertial å gi en kortfattet statusoversikt og vurdering av avvik, samt redegjøre for aktuelle tiltak. I denne rapporteringen vies det derfor mest oppmerksomhet til områder der det vurderes å være et *forbedringspotensial* – og rapporten må leses i lys av dette.

Formatet på rapporten er fortsatt under utvikling. Det legges vekt på å videreutvikle både innhold og struktur slik at rapporteringen gir et best mulig styringsgrunnlag for departementet. For kommende rapporteringer vil også sammensatte trusler, saker med stor gjentakelsesfare og andre områder som bør vies særskilt oppmerksomhet omfattes.

Rapporten bygger på et bredt kunnskapsgrunnlag innhentet fra flere kilder, herunder informasjon fra Politidirektoratet, politidistriktene, de regionale statsadvokatembetene, Kripos, Økokrim, Riksrevisjonen og andre relevante etater. Prosessen har gitt nyttige erfaringer både når det gjelder datainnhenting, analyse og samhandling på tvers av etatene.

Tallgrunnlaget i rapporten er hentet fra politiets datasystemer, med mindre andre kilder er oppgitt i teksten. Ettersom informasjonen i Strasak oppdateres løpende, bygger statistikken pr. andre tertial som hovedregel på fryste tall. Det innebærer at statistikken viser status i straffesaksregisteret pr. 1. september i det enkelte statistikkår. De fryste tallene gir det beste grunnlaget for sammenligning på tvers av år. Der statistikken er beregnet ut fra andre tidspunkter, fremgår dette av tabeller, figurer og beskrivelser. Statistisk sentralbyrå utarbeider de offisielle kriminalstatistikkene, mens statistikken i denne rapporten kan regnes som politiets driftsstatistikk.

Rapporten er bygget opp slik: Kapittel 3 gir en kort oversikt over den generelle kriminalitetsutviklingen. I kapittel 4 omtales utviklingen og straffesaksbehandlingen innen noen av de alvorligste kriminalitetstruslene, mens det i kapittel 5 gjøres rede for tilsvarende forhold innen enkelte andre kriminalitetsområder som

¹ Riksadvokatens og Politidirektoratets forslag til struktur for felles resultatrapportering til departementet, s. 3.

fremhevet i riksadvokatens prioriteringsrundskriv. For hvert område i kapittel 4 og 5 gis en statusoppdatering, en vurdering av utvikling og resultater, samt en oversikt over tiltak som er iverksatt, planlegges iverksatt, eller anbefales iverksatt for å styrke kvaliteten i straffesaksbehandlingen. Riksadvokaten vil følge opp tiltakene og redegjøre for status og virkninger i kommende rapporteringer.

2 Sammendrag, hovedutfordringer og hovedtiltak

Overordnede bemerkninger

Politiet står i en vedvarende krevende situasjon med et stort oppgavespenn. Det er høye forventninger til politiets bidrag på flere viktige områder i samfunnet, ikke minst som følge av den sikkerhetspolitiske situasjonen. Samfunnsutviklingen medfører at politiet står overfor krevende oppgaver, også i kriminalitetsbekjempelsen. Situasjonen fordrer tydelige prioriteringer og aktiv oppfølging av innsatsen på straffesaksfeltet.

Det gjøres mye godt straffesaksarbeid i politiet. Mange enheter leverer resultater av høy kvalitet på flere og krevende kriminalitetsområder. Som det fremkommer av denne rapporten er det god etterforskningsinnsats i blant annet saker om drap og drapsforsøk og alvorlige trafikklovbrudd preget av risikoadferd. Det er også positive tendenser for enkelte områder av den økonomiske kriminaliteten og i enkelte typer voldslovbrudd.

Innsatsen mot kriminelle nettverk (KN) er betydelig styrket og riksadvokatens klare inntrykk er at politiets evne til bekjempelse av slike nettverk er vesentlig forbedret. Bruken av beskyttelsestiltak i saker med risiko for alvorlige integritetskrenkelser har økt, noe som har en viktig forebyggende effekt. Som det fremkommer av rapporten vurderes innsatsen innenfor flere områder i hovedsak som adekvat, slik at det ikke er behov for å iverksette spesifikke tiltak innenfor straffesaksbehandlingen.

Rapporteringen for andre tertial tar ikke mål av seg å gi en fullstendig vurdering av status på hele straffesaksfeltet. Fremstillingen vil i hovedsak konsentrere seg om deler av den mest alvorlige kriminaliteten. Formålet er å gi etatsstyrer god styringsinformasjon, særlig for de områder hvor riksadvokaten ser behov for forbedring og tiltak.

Utviklingen for prioriterte kriminalitetstyper

Tilsyn og andre undersøkelser gjennomført ved de regionale statsadvokatembetene har avdekket svakheter i enkelte politidistrikts håndtering av alvorlig kriminalitet. Dette gjelder blant annet saker om mishandling i nære relasjoner, voldtektssaker, saker der mistenkte er mindreårig, samt saker om cyberkriminalitet. Det er avdekket svakheter i den enkelte etterforskning, og det er også avdekket at alvorlige saker ikke alltid gir tilstrekkelig prioritet. Disse utfordringene synes i hovedsak å skyldes en kombinasjon av lav kapasitet, mangel på kompetanse og fravær av egnede teknologiske løsninger.

For en del prioriterte kriminalitetstyper er det en negativ utvikling for flere av resultatindikatorerne. Oppklaringsprosenten og andelen positive påtaleavgjørelser faller, mens gjennomsnittlig saksbehandlingstid og antall saker under etterforskning øker. Riksadvokaten vurderer at forskjellene i resultater og måloppnåelse mellom politidistriktene er utilfredsstillende på flere områder, og at utviklingen samlet sett gir grunn til bekymring og handling. Politidirektoratet og riksadvokaten er i gang med tiltak, i tråd med etatenes felles plan, blant annet piloten for mer effektiv straffesakskjede, oppfølging av enkeltdistrikter og tettere samhandling i styringsprosessene.

Egeninitierte saker

Politiet har gode forutsetninger for å vurdere hvor etterforskningsinnsatsen mot kriminalitet bør rettes for å oppnå høyest effekt, for så å målrette innsatsen i tråd med disse vurderingene. Det fremgår av riksadvokatens prioriteringsrundskriv at politiet må sørge for en bedre balanse mellom håndteringen av anmeldt kriminalitet og egeninitierte saker. Dette er viktig av flere grunner, herunder for å sørge for en målrettet innsats mot de mest alvorlige sakene og sentrale aktørene. Etter riksadvokatens syn innebærer de utfordringene som politiet står overfor at politiet ikke i tilstrekkelig grad har kapasitet til selv å initiere saker.

Innsats mot kriminalitet som preger nåtiden

De regionale statsadvokatembetene rapporterer at kriminalitet som begås i det digitale rom, herunder dataangrep, massebedragerier og identitetskrenkelser, ikke etterforskes i tilstrekkelig grad. Funn fra riksadvokatens undersøkelse av etterforskningen i saker om cyberkriminalitet indikerer at det er risiko for at

alvorlig kriminalitet rettet mot datasystemer, slik som dataangrep mot kritisk infrastruktur, henlegges uten adekvat etterforskning.

Den høyere påtalemyndighet vil iverksette egnede tiltak i fagledelsen. Riksadvokaten er også kjent med at politiet har satt inn målrettede tiltak for å bygge kompetanse og kapasitet, med teknologi og varsling av virksomheter som bidrar til skadebegrensning. Forebyggende arbeid brukes aktivt for å møte mindre alvorlige hendelser, i tillegg til et bredt tverretatlig samarbeid.

Hovedårsaker til en negativ utvikling

Kapasitet og kompetanse

Politiets totale kapasitet og kompetanse utfordres særlig av den sikkerhetspolitiske situasjonen, samt den samfunnstruende og teknologidrevne kriminaliteten.

Et økende antall saker under etterforskning nødvendiggjør en tydelig prioritering. Den mindre alvorlige kriminaliteten blir derfor nedprioritert i større grad. Utfordringene politiet står i legger press på behovet for spesialisering og stabile fagmiljøer, og det er problemer med turnover og rekruttering av egnet personell.

Kapasitetsutfordringene på etterforskningsfeltet har blitt synliggjort etter den nødvendige styrkede innsatsen mot de kriminelle nettverkene. Både de regionale statsadvokatembetene og politimestere opplever at arbeidet med å intensivere innsatsen mot kriminelle nettverk flere steder har ført til at erfarent personell i stor grad er flyttet fra andre områder i politiet og over til denne satsingen. Denne overføringen av erfarne etterforskere og politiadvokater var ønskelig, men hadde som en forutsigbar konsekvens at det en periode ville være vanskelig å opprettholde bemanning på andre etterforskningsområder. Politidirektoratet har opplyst at de i år, i motsetning til tidligere, opplever at tilgangen på politiutdannede er blitt merkbart lavere, og at det nå gjennomgående tar lenger tid å besette stillinger.

Teknologiske verktøy

Riksadvokatens syn er at politiet mangler nødvendige digitale verktøy, noe som resulterer i suboptimale arbeidsmetoder, og – for enkelte sakstyper – manglende reell mulighet til adekvat oppgaveløsning i møte med en teknologidrevet kriminalitetsutvikling.

Politidirektoratet har opplyst at de i 2024 og 2025 har prioritert arbeidet med en konseptvalgutredning for helhetlig digitalisering. Denne handler i hovedsak om moderne plattformer, dataplattform og en satsning på teknologi innen tjenesteområdene politiberedskap og kriminalitetsbekjempelse. I tillegg bruker politiet i år ca. 140 millioner kroner på eget produktområde for å fase ut systemene PO og BL.

Etter riksadvokatens syn må teknologiutviklingen på straffesaksfeltet styrkes og intensiveres *ytterligere*. Oppdaterte teknologiske verktøy ville vært et vesentlig bidrag til å heve kvaliteten i etterforskningen. Det ville også økt mulighetene for høyere oppklaring. Det teknologiske etterslepet innebærer at det er et uutnyttet effektiviseringspotensial i straffesaksbehandlingen.

Riksadvokaten oppfatter gjennom rapporteringen fra politidistriktene og de regionale statsadvokatembetene at det særlig er kompetanse og kapasitet som er årsaker til utilfredsstillende resultater. Disse forholdene påvirker innretningen på fagledelsen til den Den høyere påtalemyndighet, og kan også redusere effektene av denne.

Internorganisasjoniske justeringer i enkelte politidistrikter har bidratt til bedre prioritering og kvalitetsheving. Likevel står ressursknapphet og turnover innen etterforskning, kompetanseutfordringer og mangel på tilgang på gode teknologiske løsninger igjen som de betydelige hindrene for politidistriktenes evne til å håndtere alvorlig kriminalitet på en adekvat måte.

I denne rapporten er nevnt enkelte fagledelsestiltak hvor det på lokalt nivå er avdekket forhold i politiets straffesaksbehandling som bør forbedres. Flere regionale statsadvokatembeter planlegger å gjennomføre

inspeksjoner av sine underliggende politidistrikter, fortrinnsvis innen de samme saksområdene hvor det er avdekket mangler i andre distrikter. Disse inspeksjonene vil gi bedre kunnskap om omfanget og utbredelsen av de påviste problemene.

Det er allerede iverksatt flere tiltak, både fra Politidirektoratet og riksadvokaten, og ytterligere tiltak er under planlegging, se tiltaksliste (ikke uttømmende). Enkelte av tiltakene er generelle, mens andre er rettet mot konkrete politidistrikter. Oppfølgingen vil skje i nært samarbeid mellom politidistriktene, statsadvokatembetene, Politidirektoratet og riksadvokaten, i tråd med etatenes felles plan for oppfølging av straffesaksfeltet og styrkingen av Den høyere påtalemyndighets fagledelsesvirksomhet.

Hovedtiltak

Tiltak 25.01. Intensivere teknologiutviklingen på straffesaksfeltet

Riksadvokaten er av den oppfatning at det er ytterligere behov for å styrke og intensivere innsatsen innen teknologiutviklingen på straffesaksfeltet, med formål om å sette politiet i bedre stand til å etterforske kriminalitet.

Tiltak 25.02. Strategisk kompetanseplanlegging

Riksadvokaten vil anbefale å styrke arbeidet med strategisk kompetanseplanlegging. Politidirektoratet har opplyst at en nylig mottatt internrevisjonsrapport om strategisk kompetanseplanlegging vil følges opp.

Tiltak 25.03. Følge opp distrikter med utfordringer med turnover og rekruttering

Riksadvokaten anbefaler en forsterket oppfølging av distrikter som melder om resultatutfordringer på grunn av turnover og rekrutteringsproblemer.

Den høyere påtalemyndighet vil i fagledelsen, særlig resultatoppfølgingen av politidistriktene, fortsette å rette oppmerksomhet mot kapasitet, kompetanse og organisering av etterforskningsressurser, og vurdere dette opp mot måloppnåelsen på straffesaksfeltet.

3 Generell kriminalitetsutvikling

I løpet av første og andre tertial 2025 ble det anmeldt i overkant av 227 800 lovbrudd. Det tilsvarer en økning på 0,8 prosent fra samme periode året før og 11,8 prosent flere anmeldelser sammenlignet med gjennomsnittet for samme periode i 2019-2024. Justert for befolkningsvekst utgjør økningen om lag åtte prosent.

Tabell 1 Anmeldte lovbrudd pr. andre tertial, etter kriminalitetstype. 2019–2025

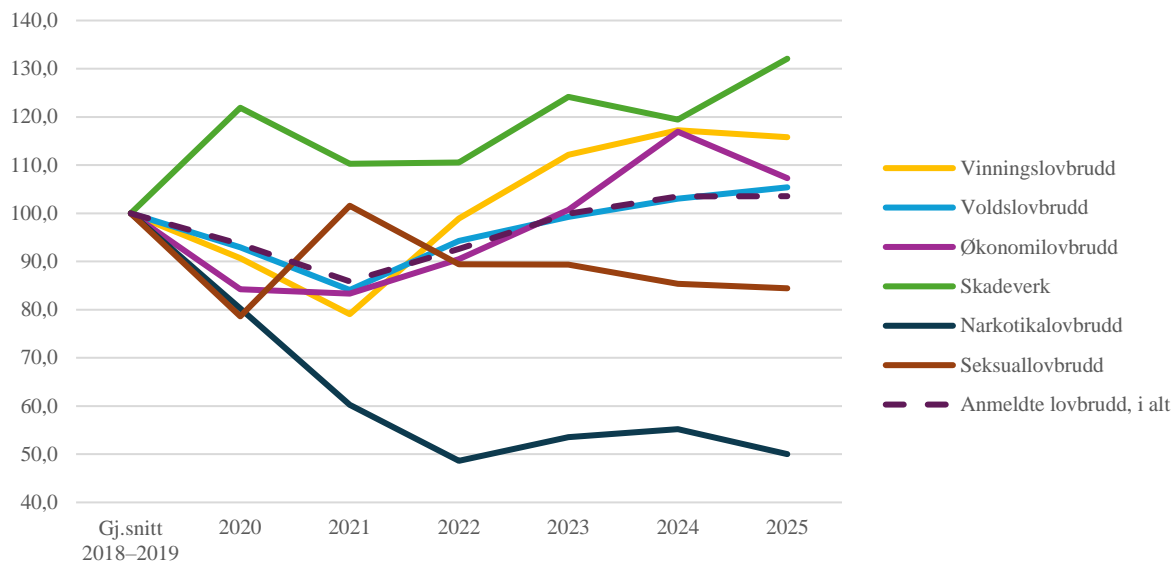
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Prosent- endring mot T2 2024	Prosent- endring mot gj.snitt T2 2019– 2024	Andel T2 2025
Vinningslovbrudd	66 751	60 968	53 422	67 294	77 269	81 766	81 387	-0.5 %	19.8 %	35.7 %
Trafikklovbrudd	35 380	36 964	34 867	36 501	36 513	35 903	36 644	2.1 %	1.7 %	16.1 %
Annen kriminalitet	25 617	24 928	25 194	24 857	26 572	28 409	30 325	6.7 %	17.0 %	13.3 %
Voldslovbrudd	21 882	20 496	18 618	21 005	22 380	23 495	24 215	3.1 %	13.6 %	10.6 %
Økonomilovbrudd	17 969	15 898	15 740	17 154	19 272	22 485	20 806	-7.5 %	15.0 %	9.1 %
Skadeverk	11 804	14 192	12 895	13 010	14 784	14 380	16 026	11.4 %	18.6 %	7.0 %
Narkotikalovbrudd	21 519	17 996	13 576	11 023	12 285	12 805	11 692	-8.7 %	-21.4 %	5.1 %
Seksuallovbrudd	4 511	4 197	5 446	4 825	4 878	4 712	4 698	-0.3 %	-1.3 %	2.1 %
Miljølovbrudd	1 401	1 535	1 776	1 414	1 214	1 416	1 499	5.9 %	2.7 %	0.7 %
Arbeidsmiljølovbrudd	496	488	542	483	582	572	555	-3.0 %	5.3 %	0.2 %
Anmeldte lovbrudd, i alt	207 330	197 662	182 076	197 566	215 749	225 943	227 847	0.8 %	11.5 %	100 %

* Fra og med 2024 endret statistikkgruppen 5999 – Dyrevelferdsloven, diverse klassifisering fra Annen kriminalitet til Miljølovbrudd. Denne statistikkgruppen omfatter årlig mellom 270 og 400 lovbrudd pr. andre tertial i perioden 2019–2025. Kilde: Straffesaksregisteret, JUS065

Den betydelige økningen i anmeldte lovbrudd i kjølvannet av covid-19-pandemien har i størst grad vært drevet av bedragerier og tyverier. Så langt i 2025 er imidlertid antall anmeldte bedragerier og andre økonomilovbrudd redusert med 7,5 prosent fra året før, mens anmeldelsene for tyveri og andre vinningslovbrudd er noe under nivået fra samme periode i 2024. Når det totale antallet anmeldelser likevel øker, skyldes det blant annet en økning i skadeverksanmeldelser og anmeldelser klassifisert som annen kriminalitet.

Som illustrert i tabellen ovenfor er det pr. andre tertial 2025 anmeldt omtrent like mange seksuallovbrudd som året før, mens det er en moderat økning i anmeldte voldslovbrudd. Sistnevnte knytter seg i størst grad til flere anmeldelser for mishandling i nære relasjoner, samtidig som det er registrert flere trusselanmeldelser enn i samme periode året før.

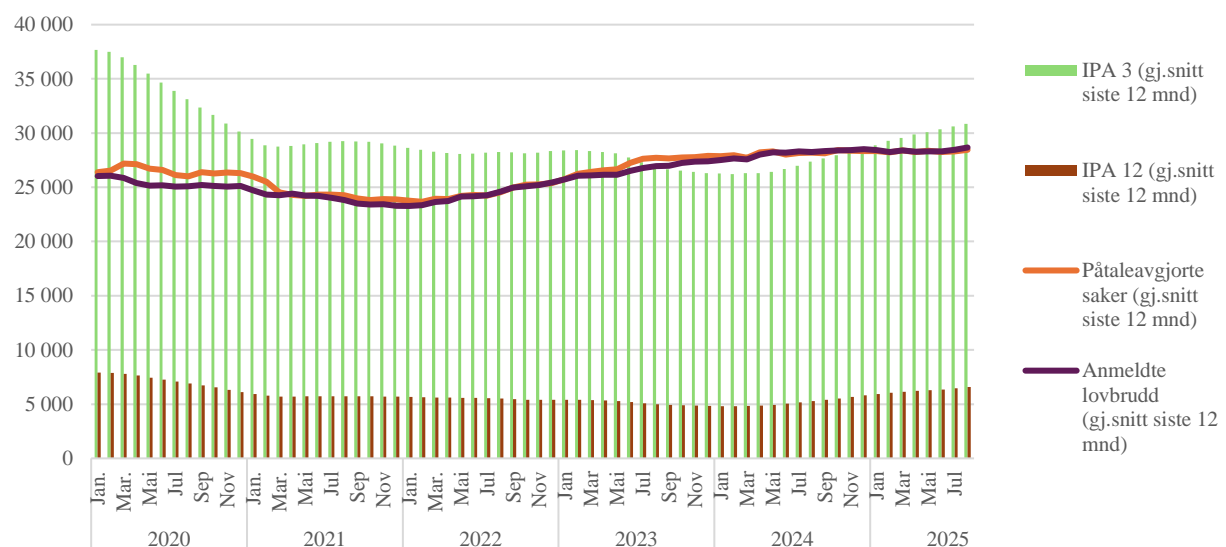
Figur 1 Anmeldte lovbrudd pr. andre tertial for utvalgte kriminalitetstyper, etter relativ utvikling fra gjennomsnittet for 2018-2019 (referanseår = 100). Pr. 1 000 innbyggere

Kilde: Straffesaksregisteret og SSB befolkningsstatistikk

Figuren nedenfor illustrerer et tolv måneders rullerende gjennomsnitt for sentrale indikatorer i straffesaksbehandlingen. Bruken av et slikt gjennomsnitt jevner ut normale sesongvariasjoner og gir en tydeligere indikasjon på utviklingstrekk. I løpet av de siste syv årene har det vært vesentlige bevegelser i politiets straffesaksportefølje. Samtidig med nedgangen i anmeldelser, spesielt for volds- og vinningslovbrudd, skjedde det under pandemiårene 2020 og 2021 en vesentlig nedbygging av antall saker politidistriktene hadde hatt under etterforskning i mer enn tre og tolv måneder.

Figur 2 Anmeldte lovbrudd, påtaleavgjorte saker og ikke påtaleavgjorte saker eldre enn tre og tolv måneder (IPA 3 og IPA 12). Tolv måneders rullerende gjennomsnitt. 2019-2025

Kilde: Straffesaksregisteret, JUS065, JUS309 og JUS091

Ved inngangen til 2022 var porteføljen redusert med henholdsvis 32 og 28 prosent for ikke påtaleavgjorte saker eldre enn 3 og 12 måneder. Dette senkede nivået holdt seg relativt stabilt frem til 2024, men har deretter vist en tydelig økende trend i takt med at antallet anmeldelser har økt.

Den samlede oppklaringsprosenten var ved utgangen av andre tertial på 39, omtrent på samme nivå som i tilsvarende periode i 2024. Sammenlignet med fjoråret er det registrert en nedgang i oppklaringsprosenten for miljøkriminalitet, arbeidsmiljøsaker, seksuallovbrudd, skadeverk og voldskriminalitet, mens den har økt for narkotikakriminalitet, økonomisk kriminalitet og trafikklovbrudd.

Oppklaringsprosenten og utviklingen i denne varierer med kriminalitetens alvorlighetsgrad. Det siste året har det vært en negativ utvikling for de mest alvorlige sakene, der oppklaringsprosenten og andelen positive påtaleavgjørelser ved utgangen av andre tertial 2025 var 44 og 28 prosent, henholdsvis 4,3 og 3,7 prosentpoeng lavere enn på samme tidspunkt i 2024.

4 Noen av de alvorligste kriminalitetstruslene

4.1 Drap og drapsforsøk

Fenomenbeskrivelse

Over den siste tolvårsperioden er tre av ti drap begått av en nåværende eller tidligere partner eller kjæreste, mens to av ti drap har skjedd i en annen familierelasjon. I over en tredjedel av drapssakene var det en bekjentskapsrelasjon mellom drapsoffer og gjerningsperson. Drapsforsøk kjennetegnes i større grad av unge menn som begår alvorlig vold mot noen utenfor familien, ofte på offentlig sted og med kniv. Kripos har vurdert det som sannsynlig at det er en endring i modus operandi i drapsforsøk gjennom en eskalering i grovhet blant unge menn med knytninger til kriminell virksomhet, særlig omsetning av narkotika. I randsonen til drap og drapsforsøk kommer i tillegg saker der flere personer planlegger å begå drap, herunder drapsforbund.

Kriminalitetsutvikling og status

Norge har et lavt antall drap pr. innbygger sammenlignet med de fleste andre land, og antall drap i Norge pr. år har over tid vært forholdsvis stabilt.² I 2023 og 2024 var det imidlertid et markert høyere antall, delvis som følge av flere drap i nære relasjoner. Antallet drapssaker hittil i 2025 er det laveste antallet som er registrert pr. andre tertial siden 1990. Når det gjelder karakteristika ved gjerningspersoner, ofre og relasjonen mellom dem, skiller årets drapssaker seg i liten grad fra tidligere års saker. Ved utgangen av andre tertial 2025 er det registrert 43 drapsforsøk, noe færre drapsforsøk enn på samme tidspunkt i de 2 foregående årene. Over tid har det imidlertid vært en økning i registrerte drapsforsøk, og Kripos vurderer det som sannsynlig at nivået vil vedvare.

Tabell 2 Registrerte drap og drapsforsøk pr. andre tertial. 2019–2025

	Gjerningsår	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Drap	Antall saker	13	14	13	17	24	20	11
	Antall ofre	14	17	13	20	26	25	12
Drapsforsøk	Antall saker	22	40	31	19	49	45	43

Kilde: Kripos

Politiet har så langt i år registrert 13 saker som gjelder forbund om drap eller å volde betydelig skade på kropp og helse. De siste tre årene er det samlet sett registrert flere slike tilfeller enn i foregående år. I likhet med økningen i drapsforsøk har mange av disse sakene knytning til kriminelle miljøer. Mange av sakene er krevende å oppklare.

Vurdering

Etterforskning av drap og drapsforsøk prioriteres høyt og holder generelt høy kvalitet. Oppklaringsprosenten er høy, og andelen frifinnelser i domstolene er lav. Innsatsen og resultatene så langt i 2025 vurderes som gode. Riksadvokaten ser med bekymring på økningen i antall drapsforbund, men vurderer at politiets innsats på området er adekvat.

Tiltak

Riksadvokaten vurderer at det ikke er behov for å iverksette særskilte tiltak i straffesaksbehandlingen av drap og drapsforsøk. For å undersøke kvaliteten i etterforskningen og den påtalemessige behandlingen av saker om

² Ifølge UNODC og Verdensbanken har Norge en drapsrate som har ligget stabilt på om lag 0,5 pr. 100 000 innbyggere, sammenlignet med et globalt gjennomsnitt på over 5.

grov kroppsskade og forsøk på drap, har riksadvokaten besluttet at slike saker skal forelegges riksadvokaten for påtaleavgjørelse i en periode på seks måneder fra 1. september d.å.³

4.2 Andre alvorlige voldslovbrudd og alvorlige trusler

Fenomenbeskrivelse

En stor andel av volden i Norge skjer i sosiale sammenhenger, ofte med rus som en medvirkende faktor. Unge menn er hyppigst involvert både som ofre og gjerningspersoner. Vold i nære relasjoner utgjør en annen sentral del. I kriminelle miljøer brukes vold for å sikre økonomiske interesser og makt. Alvorlige trusler fremmes både i private relasjoner, i kriminelle miljøer og mot offentlige aktører, og fremsettes i økende grad digitalt.⁴

Kriminalitetsutvikling og status

Utviklingen i de ulike kategoriene av alvorlige voldslovbrudd og trusler peker i noe ulik retning. For grov kroppskrenkelse og kroppsskade har antallet anmeldelser økt noe fra 2024 til 2025, men nivået er på linje med det som har vært vanlig de senere årene. Økningen skyldes hovedsakelig en økning i anmeldelser som gjelder grov kroppskrenkelse. Antall anmeldelser om grove trusler er noe lavere pr. andre tertial 2025 i forhold til samme periode i 2024. Antallet menneskehandelsaker er, og har vært, på et lavt nivå over lang tid. Anmeldelsestallene for menneskehandel bestemmes i stor grad av hvor mange saker politiet selv initierer, og de lave anmeldelsestallene speiler i så måte politiets innsats på området. Alle politidistrikter har en funksjon for etterforskning av menneskehandelsaker, men pr. andre tertial 2025 er det fem politidistrikter som ikke har registrerte menneskehandelsaker.

Tabell 3 Anmeldte lovbrudd pr. andre tertial, etter utvalgte typer alvorlig vold og trusler. 2019–2025

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Grov kroppskrenkelse og kroppsskade	1 832	1 603	1 267	1 595	1 817	1 777	1 857
Vold og trusler mot offentlig tjenesteperson	2 251	1 953	1 877	2 375	2 454	2 544	2 672
Øvrige alvorlige voldsbrudd ⁵	252	239	194	213	288	327	347
Grove trusler	235	303	161	190	214	246	197
Menneskehandel	27	21	23	22	13	9	12
Vold og trusler mot særskilt utsatte yrkesgrupper	363	348	272	288	380	381	503

Kilde: Straffesaksregisteret, JUS065

På nasjonalt nivå er det kun mindre endringer for de fleste kriminalitetstyper, og det er gjennomgående liten forskjell mellom politidistriktene. Et unntak gjelder kategorien grov kroppskrenkelse og kroppsskade.

For grov kroppskrenkelse og kroppsskade er det registrert en liten økning i både oppklaringsprosent og andel positive påtaleavgjørelser sammenlignet med samme periode i 2024. Antallet saker under etterforskning har imidlertid økt betydelig, både for saker eldre enn tre måneder og eldre enn tolv måneder, og den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden vil trolig øke fremover. Selv om det er satt et måltall om oppklaringsprosent på minst 50 prosent for hvert distrikt, er det kun 5 distrikter som har oppnådd dette. På nasjonalt nivå er likevel oppklaringsprosenten ved utgangen av andre tertial 49,5 prosent. Det er betydelige

³ Riksadvokatens brev 23. juni d.å.

⁴ Haaland, T. & Clausen, S. E. (2015). *Rus og vold – en kunnskapsoppsummering*. NIBR-rapport 2015:18; Folkehelseinstituttet (2022). *Rusmiddellidelser i Norge*. Oslo: FHI; SSB (2023). *Flere opplever vold og trusler. Levekårsundersøkelsen 2023*; Politiet i Oslo (2019). *Anmeldt vold i storbyområdet – en analyse av anmeldt vold i Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger*. Oslo politidistrikt; Bye, Ø. & Skardhamar, T. (2012). *Vold i Norge*. SIRUS-rapport 1/2012; Politiets sikkerhetstjeneste (2025). *Nasjonal trusselvurdering 2025*; KS (2023). *Trusler og hatytringer mot folkevalgte – undersøkelse 2023*; Kripos (2024). *Nasjonal trusselvurdering 2024*.

⁵ Kategorien *øvrige alvorlige voldslovbrudd* inkluderer frihetsberøvelse, grov tvang, hensettelse i hjelpeløs tilstand og forsømmelse av hjelpeplikt, kjønnslemlestelse, medvirkning til selvmord eller betydelig kroppsskade, og tortur.

variasjoner i saksbehandlingstid mellom politidistriktene, fra 100 dager i snitt i Oslo politidistrikt til omtrent det dobbelte i Troms politidistrikt.

Undersøkelser viser at politikere, journalister og andre samfunnsaktører i økende grad utsettes for trusler, trakassering og vold.⁶ Funn fra PST, KS, Ipsos og journalistundersøkelser peker i samme retning, selv om datagrunnlaget er fragmentert, og det er god grunn til å anta at bare et mindretall av hendelsene anmeldes. Begrensninger i politiets saksbehandlingssystem gjør at det ikke er mulig å hente ut en oversikt over hvor mange saker det er registrert for denne gruppen av fornærmede uten en manuell gjennomgang av en større mengde saker.

Vurdering

Det er positivt med en økning av oppklaringsprosenten innen kategorien grov kroppskrenkelse. Den markante økningen i antall saker til etterforskning gir imidlertid grunn til bekymring, særlig sett i lys av de ressursmessige utfordringene mange politidistrikter rapporterer om. Det forventes økt saksbehandlingstid fremover.

Flere av politidistriktene har ikke nådd målet om 50 prosent oppklaring i saker om grov kroppskrenkelse og kroppsskade. Det er videre store forskjeller i saksbehandlingstiden. Disse forholdene indikerer at det er utfordringer ved behandlingen av disse sakene.

Kriminalitetsutviklingen innenfor vold og trusler mot sentrale samfunnsaktører vurderes som alvorlig. Mørketallene kan være store og det er behov for å få bedre oversikt over denne kriminaliteten.

Økningen i antall saker med vold og trusler mot særskilt utsatte yrkesgrupper er bekymringsfull, og omfanget av denne typen kriminalitet er pr. i dag ikke fullstendig kartlagt. Riksadvokaten vil omtale denne kriminalitetstypen nærmere ved neste rapportering.

Tiltak

Tiltak 25.04. Oppfølging av enkeltdistrikter

Riksadvokaten vil i samarbeid med Politidirektoratet følge opp politidistrikter som har en oppklaringsprosent for grov kroppskrenkelse og kroppsskade under 50 prosent. Oppfølgingen skal lede til at distriktene utarbeider konkrete tiltak for forbedring av resultatene.

Tiltak 25.05. Saksprosjekt kroppsskade og forsøk på drap

Riksadvokaten gjennomfører et saksprosjekt for å undersøke kvaliteten i etterforskningen og den påtalemessige behandlingen av saker om grov kroppsskade og forsøk på drap. Etter endt prosjekt, vil riksadvokaten vurdere hvilke fagledelsestiltak som er påkrevet for å tette eventuelle avvik.

4.3 Alvorlig vold mot små barn

Fenomenbeskrivelse

Saker om alvorlig vold mot små barn er få, men svært graverende. Ofrene er særlig sårbare, og volden skjer som regel i nære relasjoner. Rask etterforskning er avgjørende og avhenger ofte av varsling fra helsepersonell. Sakene er krevende grunnet manglende vitner, barns begrensede forklaringsevne og ofte fravær av tekniske bevis. Rettsmedisinske vurderinger og tett samarbeid med barnevern og helsetjenester er sentralt, og etterforskningen krever spesialisert kompetanse og bruk av sakkyndige. Politidistriktene har varslings- og konsultasjonsplikt til Kripas i saker med alvorlige skader som kan gi varig mén eller død.

Kriminalitetsutvikling og status

I perioden 2017–2024 har Kripas årlig mottatt mellom 30 og 55 varsler fra politidistriktene om alvorlig vold

⁶ Se bl.a. Politiets sikkerhetstjeneste, *Politiets trusselvurdering 2024*; NOU 2024:3; KS/Ipsos, *Hatytringer, trusler og desinformasjon mot folkevalgte* (2023); Aftenposten 2021: *Trusler og trakassering mot politikere øker*; Norsk Journalistlag, undersøkelse om hets og trakassering (2023).

mot små barn, og varslene kommer fra alle landets politidistrikter. Ved utgangen av andre tertial 2025 hadde Kripos mottatt 31 varsler. Litt over halvparten av varslene gjaldt vold mot barn som var under ett år gamle. Alle varsler ender ikke med opprettelse av straffesak, og etter endt etterforskning vil det ikke alltid være bevismessig grunnlag for å fastslå at barnets skader er et resultat av en straffbar handling.

Kripos' rapport fra 2019 om alvorlig vold mot små barn er en helhetlig gjennomgang av feltet, med oversikt over de medisinskfaglige diskusjonene og en analyse av straffesakene. En oppdatert versjon av rapporten forventes publisert primo 2026.

Vurdering

Det foreligger trolig mørketall når det gjelder alvorlig vold mot barn. For at flere saker skal komme til politiets kunnskap, er det viktig med tidlig varsling til politiet, og god samhandling mellom politi, helsetjeneste og barnevern.⁷

Antallet varsler til Kripos er på nivå med tidligere år, og indikerer god oppfølging av sakene i politidistriktene. Varslingsplikten sikrer at spisskompetansen til Kripos blir benyttet i sakene.

Tiltak

Tiltak 25.06 Oppfølging av Kriposrapport

Riksadvokaten ser ikke behov for å iverksette særskilte tiltak rettet mot straffesaksbehandlingen av saker om alvorlig vold mot små barn. Riksadvokaten vil imidlertid, i samråd med Kripos, vurdere behovet for tiltak når den nevnte rapporten foreligger i 2026.

4.4 Mishandling i nære relasjoner

Fenomenbeskrivelse

Saker om mishandling i nære relasjoner gjelder fornærmede som har levd i et regime preget av vedvarende utrygghet og frykt på grunn av fysiske, psykiske eller andre type krenkelser begått av en nærstående.⁸ Bevisituasjonen preges av at volden ofte skjer i det private rom, kan være skambelagt og at det ofte går lang tid før forholdene anmeldes, hvilket gjør etterforskningen krevende. Sakene innebærer også en risiko for fornærmedes sikkerhet, noe som nødvendiggjør rask vurdering av iverksettelse av beskyttelsestiltak. Mishandling i nære relasjoner er preget av betydelige mørketall.

Det er ikke uvanlig at saker som registreres og etterforskes som mishandling i nære relasjoner som følge av bevisituasjonen nedsubsumeres til enkeltstående kroppskrenkelser underveis i etterforskningen. Nedsubsumerte saker hvor forholdet har fått en strafferettslig reaksjon, regnes ikke som oppklarte mishandlingssaker i statistikken. Følgen er at oppklaringsprosenten for mishandling i nære relasjoner kan gi inntrykk av at færre av de anmeldte sakene får en strafferettslig reaksjon enn det som faktisk er tilfellet.

Kriminalitetsutvikling og status

Pr. andre tertial 2025 er det registrert i overkant av 2 500 anmeldelser for mishandling i nære relasjoner. Det tilsvarer drøyt 9 prosent flere anmeldelser enn tilsvarende periode året før, og en økning på litt over 19 prosent sammenlignet med samme periode i 2019-2024.

Tabell 4 Anmeldt mishandling i nære relasjoner pr. andre tertial. 2019–2025. Kilde: *Straffesaksregisteret, JUS065*

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Mishandling i nære relasjoner	2 157	2 122	2 078	1 920	1 991	2 301	2 527
Grov mishandling i nære relasjoner	57	53	32	38	26	32	18
Totalt	2 214	2 175	2 110	1 958	2 017	2 333	2 545

⁷ Opptrappingsplan mot vold og overgrep og vold i nære relasjoner (2024-2028), Prop. 36 S (2023-2024)

⁸ Straffeloven §§282-283

Det er flere mulige og eventuelt samvirkende årsaker til økningen i anmeldelser. Det kan være et utslag av riksadvokatens oppdaterte rundskriv om mishandling i nære relasjoner, som på ny gir føringer om å straks opprette sak der politiet mottar informasjon om at de kan stå overfor et slikt forhold.⁹ Endringer kan imidlertid også komme av økt bevissthet i samfunnet om denne typen handlinger mellom nærstående og økt varslings- eller anmeldelsestilbøyelighet. Videre kan det være uttrykk for en økt tillit til politiets håndtering av anmeldelser innenfor kriminalitetsområdet.

Bruken av beskyttelsestiltak som besøksforbud og omvendt voldsalarm har økt betydelig de senere årene. Samlet er det i løpet av første og andre tertial 2025 ilagt 11 200 kontakt- og besøksforbud. Nærmere 3 800 av disse er merket som *familieforhold*, hvorav 2 500 kontakt- og besøksforbud er ilagt i forbindelse med om lag 1 050 saker som gjelder mishandling i nære relasjoner.¹⁰ Når kontakt- og besøksforbud først er ilagt, er det ikke uvanlig at dette forlenges flere ganger. En økning i anmeldelser for mishandling i familieforhold vil kunne medføre en større økning i antall kontakt- og besøksforbud.

Tabell 5 Utvalgte resultatstørrelser for mishandling i nære relasjoner. Pr. andre tertial 2019 – 2025

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Endring fra 2024 til 2025
Påtaleavgjorte saker	2 235	2 291	1 946	1 776	1 744	1 752	2 082	18,8%
Andel positive påtaleavgjørelser	16,6%	17,8%	13,6%	13,2%	12,0%	12,8%	11,1%	-1,7 p.p.
Oppklaringsprosent	28,3%	29,1%	23,5%	23,4%	22,0%	24,4%	22,8%	-1,6 p.p.
Frifinnelsesprosent	10,0%	15,2%	17,0%	19,7%	17,8%	13,2%	13,6%	0,4 p.p.
Saksbehandlingstid, oppklart	228	240	190	234	203	206	208	2
Saksbehandlingstid, alle	213	214	162	172	169	170	188	18
IPA3	1 632	1 239	1 005	1 020	1 127	1 544	1 944	25,9%
IPA12	518	320	187	187	204	346	541	56,4%

Kilde: Straffesaksregisteret, JUS309, JUS371, PAL STRASAK historiske databaser og PSV

Oppklaringsprosenten har siden 2021 ligget på mellom 22 og 24, og pr. andre tertial 2025 var den på 23.¹¹ Syv politidistrikter har et dårligere resultat pr. andre tertial 2025 enn tilsvarende periode i fjor. Andelen positive påtaleavgjørelser ved utgangen av andre tertial 2025 er på elleve prosent, det laveste nivået som er registrert i perioden 2019-2025.

Når det gjelder de grove overtredelsene, er resultatene vesentlig bedre enn for mishandlingssakene generelt. Oppklaringsprosenten for de grove overtredelsene var pr. andre tertial 2025 på 86. Forskjellen kan ha sammenheng med at disse sakene prioriteres høyt i distriktene, samt at det i de grove sakene ofte foreligger bevis som underbygger f.eks. alvorlig voldsbruk.

Det er store variasjoner mellom politidistriktenes resultater, og også mellom år innenfor det enkelte distrikt. Dette gjelder særlig oppklaringsprosenten, men også bruken av ulike henleggelseskode, som for eksempel

⁹ Se riksadvokatens rundskriv 2/2023.

¹⁰ Saker som opprettes etter strl. §§ 282–283 blir automatisk merket på denne måten. For andre typer lovbrudd er denne merkingen manuell. Det er ingen sentrale føringer for denne typen merking, og praksisen vil kunne variere noe mellom politidistriktene.

¹¹ Styringsparameteret sier at ingen politidistrikt skal ha lavere oppklaringsprosent enn i 2024 og at de som har lavere oppklaringsprosent enn landet som helhet skal bedre egne resultater.

103 Henlagt, intet straffbart forhold bevist og 022 Henlagt, ikke rimelig grunn til å undersøke om det foreligger straffbart forhold.

Rogaland statsadvokatembeter har i 2025 fremlagt en rapport om et gjennomført fagledelsestiltak i saker som gjelder voldtekt og mishandling i nære relasjoner i Sør-Vest politidistrikt.¹² Gjennomgangen viser at de utvalgte mishandlingssakene ofte preges av mangelfull etterforskning. Det gjelder særlig utilstrekkelig bruk av etterforskningsplaner og manglende innhenting av tekniske bevis. Flere saker bærer preg av lang liggetid, og det er også avdekket svakheter i bruk av beskyttelsestiltak. Samlet sett bidrar disse forholdene til lavere kvalitet i sakene og økt risiko for henleggelse eller frifinnelse. Enkelte politidistrikter har opplyst at funnene i Rogalands rapport er gjenkjennbare.

Rogaland statsadvokatembeter har besluttet at alle saker skal forelegges statsadvokaten for avgjørelse i en periode. Politidistriktet har i etterkant av fagledelsestiltaket også iverksatt flere tiltak.

I etterkant av rapportens ferdigstilling har flere statsadvokatembeter rapportert til riksadvokaten at de vurderer å gjennomføre regionale inspeksjoner av underliggende politidistrikter. Dette vil gi et bedre grunnlag til å vurdere om de avdekkede svakheter gjør seg gjeldende på nasjonalt nivå. Erfaring fra tidligere fagledelsestiltak rettet mot feltet gir imidlertid grunn til å tro at enkelte funn, f.eks. fravær av tilstrekkelig etterforskningsledelse i alle saker, er en utfordring også i andre distrikter.

Vurdering

Det vurderes som positivt at antallet anmeldelser øker, ettersom kriminalitetstypen er preget av store mørketall. Andelen positive påtaleavgjørelser, oppklaringsprosenten og veksten i saker under etterforskning over tid er imidlertid bekymringsfull.

Den negative utviklingen i oppklaringsprosenten det siste året er ikke tilfredsstillende, verken på nasjonalt eller lokalt nivå. Økningen i antall anmeldelser kan innebære at det anmeldes flere saker i nedre sjikt, som kan medføre at politiet har flere saker med lavere oppklaringspotensial enn tidligere. En ikke ubetydelig andel av sakene nedsubsummeres til kroppskrenkelse i løpet av etterforskningen, og inngår dermed ikke i beregningen av oppklaringsprosent, som samlet sett ville vært høyere dersom disse sakene ble inkludert. Basert på resultatet av nevnte fagledelsesprosjekt, er det likevel grunn til å anta at flere saker ville blitt oppklart dersom politiets etterforskning hadde holdt høyere kvalitet.

Antallet saker som er under etterforskning øker, noe som ventelig vil medføre økt press på allerede knappe ressurser, og dermed økt saksbehandlingstid.

Selv om det så langt i år er truffet flere påtaleavgjørelser enn på samme tid i 2024, er færre av disse positive påtaleavgjørelser. Sett i sammenheng med tilbakemeldinger fra flere distrikter om utfordringer med turnover og funnene fra rapporten til Rogaland statsadvokatembeter, samt økende antall saker under etterforskning, kan det indikere at en presset bemannings situasjon i distriktene har ført til lavere kvalitet og dermed lavere oppklaring. Dette bør undersøkes nærmere, herunder om bemanning på avsnittene som jobber med disse sakene er tilstrekkelig, og om de ressursene som er avsatt til å jobbe med slike saker har nødvendig kompetanse.

Det er avdekket forholdsvis store forskjeller i bruk av ulike henleggelseskoder på tvers av politidistrikter. Årsaken til dette er ikke kjent. Det nye henleggelsesrundskrivet til riksadvokaten, som trer i kraft i 2026, vil ventelig bidra til en mer ensartet praksis – og vil noe tid etter ikrafttredelse følges opp i fagledelsen til Den høyere påtalemyndighet.

¹² Rapporten baserer seg på systematiske erfaringslæring gjennomført i samtlige etterforskningsgrupper som etterforsker sakstypene voldtekt og mishandling i nære relasjoner i politidistriktet, individuelle tilbakemeldinger til påtalefaglige og politifaglige etterforskningsledere og etterforskere, samt intervjuer med nøkkelpersonell i politidistriktet.

Tiltak

Tiltak 25.07. Oppfølging av styringsindikatorer innen mishandling i nære relasjoner

Riksadvokaten og Politidirektoratet har i 2025 innført nasjonale styringsindikatorer og resultatmål om økning i oppklaringsprosenten i saker om mishandling i nære relasjoner. Riksadvokaten vil i dialog med Politidirektoratet innen neste tertial gjøre en fornyet vurdering av behovet for å iverksette tiltak overfor distrikter uten forbedring i oppklaringsprosenten.

Tiltak 25.08. Saker om mishandling i nære relasjoner i Sør-Vest politidistrikt forelegges statsadvokaten i Rogaland

Rogaland statsadvokatembeter har besluttet at samtlige saker skal forelegges statsadvokaten. Riksadvokaten har bedt om at statsadvokatembetet til neste rapportering redegjør for sine funn gjennom saksarbeidet, særlig med tanke på forklaringer på den synkende oppklaringsprosenten.

Tiltak 25.09. Avdekke unødig lang saksbehandlingstid

Politidirektoratet har, i samarbeid med Den høyere påtalemyndighet, igangsatt en pilot for effektiv straffesakskjede. Det gjøres et større innsiktsarbeid for å identifisere tiltak. Innsiktsarbeidet forventes å pågå ut første tertial 2026.

Tiltak 25.10. Kontroll og tilbakemeldinger i enkeltsaker om voldtekt og mishandling i nære relasjoner

Som oppfølging av riksadvokatens kvalitetsundersøkelse fra 2024 om voldtekt skal alle statsadvokater i enkeltsaksbehandlingen av voldtektssaker og saker om mishandling i nære relasjoner særlig ettergå håndteringen av digitale spor og bevis, bruk av etterforskningsplaner og sentrale aspekter ved avhør, samt gi konkrete tilbakemeldinger og veiledning i hver eneste sak. Alle embeter skal primo 2026 utarbeide en rapport om tiltaket. Dette vil ventelig bidra til å styrke kvaliteten i etterforskingen og øke sannsynligheten for oppklaring.

4.5 Hatkriminalitet

Fenomenbeskrivelse

Hatkriminalitet er straffbare handlinger som helt eller delvis har bakgrunn i andres hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse, religion eller livssyn, seksuelle orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk, eller nedsatt funksjonsevne.¹³ I prinsippet kan alle typer kriminalitet omfattes dersom handlingen er motivert av hat mot en av disse gruppene.¹⁴ Mørketallene for hatkriminalitet er betydelige.¹⁵

Kriminalitetsutvikling og status

I første og andre tertial 2025 ble det registrert nærmere 750 anmeldelser for hatkriminalitet, som er om lag 16 prosent flere anmeldelser enn tilsvarende periode året før. Antallet anmeldelser pleier å være høyere i vår- og sommermånedene, både fordi flere oppholder seg i det offentlige rom og fordi større arrangementer, slik som Pride, finner sted i denne perioden. Dette gjenspeiles også i 2025, der juni er måneden med klart flest anmeldelser. Det er grunn til å forvente at det samlede antallet anmeldelser ved årets slutt vil overstige nivået fra 2024. Som tidligere år gjelder flertallet av anmeldelser hatefulle ytringer og voldslovbrudd, og økningen i anmeldelser skjer i all hovedsak for hatefulle ytringer.

¹³ En straffbar handling vil kategoriseres som hatkriminalitet i politiets register enten ved at det straffbare forholdet rammes av straffeloven §§ 185 og 186 om hatefulle ytringer og diskriminering, eller at anmeldelser for andre forhold blir særskilt merket som hatkriminalitet i politiets saksbehandlingssystem ut fra antatt hatmotiv.

¹⁴ Enkelte bestemmelser, som straffeloven §§ 185 og 186, regulerer direkte hvilke handlinger som rammes, mens det for øvrig kan gjelde alle straffebestemmelser dersom det foreligger et hatmotiv mot gruppene som er nevnt i straffeloven § 77.

¹⁵ Bufdir (u.å.). *Vold og overgrep mot personer med funksjonsnedsettelse*. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet; Fafo (2024). *Funksjonshemmedes erfaringer med hat, diskriminering og trakassering.*; Politiet (2025). *Hatkriminalitet i Norge – årsrapport 2024*; Statistisk sentralbyrå (2022). *Levekårsundersøkelsen 2022 – utsatthet for vold og trusler.*; HL-senteret (flere år). *Rapporter om antisemittisme og holdninger til jøder og muslimer i Norge*.

Tabell 6 Utvalgte størrelser for hatkriminalitet. Pr. andre tertial 2019 - 2025

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Anmeldte lovbrudd	508	504	568	618	742	679	742
Påtaleavgjorte saker	499	540	519	522	706	610	712
Oppklarte saker	218	261	214	255	272	226	281
Positive påtaleavgjørelser	176	164	141	163	175	145	193
Tiltale/tilståelsesdom	112	81	78	90	117	78	128
Andel positive påtaleavgjørelser	35%	30%	27%	31%	25%	24%	27%
Oppklaringsprosent	47%	54%	47%	53%	42%	40%	43%
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, alle saker	113,1	120,8	92,6	87,2	87,2	78,2	97,0

Kilde: *Straffesaksregisteret, JUS309, JUS371, PAL STRASAK historiske databaser og PSV*

Det er forholdsvis store forskjeller i hvor mange saker som registreres i de ulike politidistriktene. Oslo politidistrikt mottar fortsatt flest anmeldelser av hatkriminalitet, med drøyt 290 anmeldelser ved utgangen av andre tertial, noe som utgjør om lag 39 prosent av alle anmeldelser så langt i år. Den høye andelen bør sees i sammenheng med at Oslo er hovedstad, arena for mange store arrangementer og demonstrasjoner, og har en mer sammensatt befolkning enn øvrige deler av landet. Til sammenligning hadde Finnmark politidistrikt lavest antall anmeldelser med 15 saker, etterfulgt av Troms og Nordland med henholdsvis 20 og 25 saker hver.

Oppklaringsprosenten for hatkriminalitet har ligget forholdsvis stabilt over de tre siste årene og er ved utgangen av andre tertial 2025 noe høyere enn på samme tidspunkt i 2024. Det samme gjelder andelen positive påtaleavgjørelser. Så langt i år er det også tatt ut flere tiltaler enn på tilsvarende tidspunkt i 2024.

Etter endringen av flaggloven i 2021, hvor det blant annet ble tillatt å flagge med pride-flagg ved kommunale og offentlige bygg, har politiet registrert en økning i skadeverk- og vinningssaker knyttet til dette. Slike saker er ofte krevende å oppklare, ettersom det gjerne er få spor, ingen vitner og ofte ukjent gjerningsperson. Dersom vinning og skadeverk holdes utenfor beregningen, ligger oppklaringsprosenten på 47 så langt i 2025, som er omtrent på samme nivå som ved utgangen av andre tertial 2024.

Vurdering

Økningen i antall saker vurderes som positiv siden det antas å være store mørketall på området. Dette er samtidig et kriminalitetsområde hvor det er grunn til å forvente at politiet i større grad initierer saker basert på egne og allment tilgjengelige opplysninger. Det lave antallet saker som er registrert i noen distrikter, kan indikere at dette kriminalitetsområdet ikke er gitt tilstrekkelig prioritet i alle politidistrikter.

Tiltak

Tiltak 25.11. Vurdering av politiets innsats mot hatkriminalitet

Det skal være en innsats innenfor kriminalitetsområdet i alle politidistrikter, og kriminalitetsområdet fordrer egeninitierte saker. Den varierende mengden saker i de ulike distriktene gir foranledning til undersøkelser. Etter riksadvokatens syn vil det være hensiktsmessig om Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet får i oppdrag å undersøke innsatsen mot hatkriminalitet, samt vurdere behovet for tiltak.

4.6 Alvorlige seksuallovbrudd

Fenomenbeskrivelse

Dette kapitlet omhandler voldtekt, grov voldtekt og seksuell omgang under særlig skjerpene omstendigheter.¹⁶ Etterforskningen er krevende, ettersom sakene gjerne mangler vitner og ofte er basert på en troverdighetsvurdering.¹⁷ Flere undersøkelser og utredninger har pekt på at det kan være betydelige mørketall hva gjelder omfanget av alvorlige seksuallovbrudd.¹⁸

Kriminalitetsutvikling og status

Antallet voldtektsanmeldelser økte med nær åtte prosent fra utgangen av andre tertial 2024 til utgangen av andre tertial 2025. Antall påtaleavgjørelser har steget med om lag fem prosent, men andelen positive påtaleavgjørelser har gått ned fra nær tolv til om lag ti prosent i samme periode. Oppklaringsprosenten har falt med 3,7 prosentpoeng og lå på 24,5 ved utgangen av andre tertial 2025. Andelen frifinnelser i domstolene er så langt i 2025 på om lag 29 prosent, noe lavere enn på samme tid i 2024, men klart høyere enn normalnivået for 2019-2023. Antall saker som er under etterforskning har økt betydelig, og antallet saker som har vært under etterforskning i tolv måneder eller mer er nå nær 80 prosent høyere enn på samme tid i 2024. Utviklingen for de fleste sentrale resultatstørrelser går i negativ retning.

Tabell 7 Anmeldte voldtekter pr. andre tertial. 2019–2025

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Voldtekt (strl. §§ 291-294)	1 035	988	1 133	1 077	1 016	975	1 049

Kilde: Straffesaksregisteret, JUS065

Det er betydelige forskjeller i resultater mellom politidistriktene. Oppklaringsprosenten pr. andre tertial på distriktsnivå varierer eksempelvis mellom 15 og 37. Noe av forskjellene kan skyldes at politidistriktene har ulik praksis i bruken av henleggelseskode. Det er også store variasjoner i frifinnelsesprosenten mellom distriktene, noe som kan indikere ulik kvalitet i etterforskningen og ved irettføring.

Den høyere påtalemyndighet gjennomførte en landsdekkende kvalitetsundersøkelse av voldtektssaker i 2024. Undersøkelsen viser at etterforskningen i hovedsak er av tilfredsstillende kvalitet, men avdekket også noen systematiske svakheter. De mest fremtredende gjelder mangelfull bruk av – og kvalitet på – etterforskningsplaner, utilstrekkelig og til dels uheldig håndtering av digitale bevis, samt varierende notoritet ved gjennomføring og dokumentasjon av avhør. Enkelte politidistrikter har sårbar fagmiljøer med ansatte som har lite erfaring med feltet de etterforsker. Kvalitetsundersøkelsen indikerer en sammenheng mellom høy kvalitet i etterforskningen og økt sannsynlighet for oppklaring.

Vurdering

Resultatene er etter riksadvokatens syn ikke fullt ut tilfredsstillende. Nedgang i oppklaringsprosent, økt saksbehandlingstid og en markant vekst i saker under etterforskning gir grunn til bekymring.

Kvalitetsundersøkelsen viser at etterforskningen i hovedsak holder tilfredsstillende kvalitet, men peker samtidig på flere svakheter som må adresseres. Sakenes karakter tilsier at bevisvurderingen er krevende, noe som illustreres av den relativt høye andelen frifinnelser sammenlignet med andre lovbrudd. Like fullt er det

¹⁶ Omfatter saker tilordnet straffelov §§ 291-294 og tilsvarende i straffelov 1902. Det innebærer at fornærmede kan være fra 14 år gammel. For seksuallovbrudd som ikke gjelder barn, kan skjerpene omstendigheter foreligge i ulike situasjoner. Dette gjelder dersom flere gjerningspersoner handler sammen, eksempelvis ved overfall begått av flere. Det omfatter også tilfeller hvor det benyttes grovt voldelige eller truende midler, eller der fornærmede påføres alvorlig skade eller livsfare. Videre regnes det som skjerpene dersom overgrepet skjer i forbindelse med frihetsberøvelse, eller dersom det dreier seg om gjentatte overgrep mot samme fornærmede. Omstendigheten vil også være skjerpene dersom fornærmede befinner seg i en særlig sårbar situasjon, for eksempel ved bevisstløshet eller sterk ruspåvirkning.

² NOU 2024:4 Voldtekt – et uløst samfunnsproblem; NKVTS (2023): Omfangsundersøkelsen; Politiets innbyggerundersøkelse 2024.

¹⁷ HR-2025-458-A.

nødvendig at politiet og påtalemyndigheten styrker arbeidet med planlegging, bevisinnhenting og notoritet for å øke kvaliteten i etterforskningen og derigjennom styrke sannsynligheten for oppklaring.

Voldtektssaker stiller høye krav til kompetanse. Flere politidistrikter har innført kompetansekrav for politifaglig etterforsningsleder i form av erfaring og etterutdanning og kurs om seksuelle overgrep. Påtalejuristene har ingen krav til særskilt opplæring utover utvidet påtalekompetanse, men enkelte distrikter krever flere års erfaring. Høy turnover og vanskeligheter med rekruttering av erfarne påtalejurister og etterforskere vil kunne ha negativ betydning for kvaliteten, oppklaringsprosenten, antall saker under etterforskning og saksbehandlingstiden.

Tiltak

Tiltak 25.12. Aktorering i voldtektssaker

Riksadvokaten har bestemt at saker om voldtekt etter straffeloven §§ 291-294, skal aktoreres av statsadvokatene i 2026. Gitt utviklingen som nevnt over, at sakene ofte har et krevende bevisbilde, samt lovendringen som trådte i kraft inneværende år, er riksadvokatens syn at det er viktig å bruke statsadvokatenes kompetanse og erfaring på å aktorere disse sakene.

Tiltak 25.10. Kontroll og tilbakemeldinger i enkeltsaker om voldtekt og mishandling i nære relasjoner

Som oppfølging av riksadvokatens kvalitetsundersøkelse fra 2024 om voldtekt skal alle statsadvokater i enkeltsaksbehandlingen av voldtektssaker og saker om mishandling i nære relasjoner særlig ettergå håndteringen av digitale spor og bevis, bruk av etterforskningsplaner og sentrale aspekter ved avhør, samt gi konkrete tilbakemeldinger og veiledning i hver eneste sak. Alle embeter skal primo 2026 utarbeide en rapport om tiltaket. Dette vil ventelig bidra til å styrke kvaliteten i etterforskningen og øke sannsynligheten for oppklaring.

4.7 Alvorlige seksuallovbrudd mot barn

Fenomenbeskrivelse

Overgrep mot barn er alvorlig kriminalitet som omfattes av flere bestemmelser i straffeloven.¹⁹ Sakstypen kjennetegnes ved at handlingene ofte begås i det lukkede rom, og at det i mange tilfeller går lang tid fra overgrepene finner sted til de anmeldes. I tillegg er de fornærmede ofte preget av skyldfølelse, skam og frykt. Dette gjør bevissituasjonen særlig krevende. Politiet er i stor grad avhengig av samarbeid med andre tjenester, som helsevesen og barnevern, for å avdekke vold og overgrep. Det er betydelige mørketall knyttet til alvorlige seksuallovbrudd mot barn, og anmeldelsesstatistikken gir ikke et fullstendig bilde av det faktiske omfanget. Av seksuallovbruddene mot barn er en vesentlig andel av overgrepene begått helt eller delvis via digitale flater. National Center for Missing and Exploited Children (NCMEC) mottar informasjon fra store teknologiselskaper, og tipser norsk politi om mulige overgrep mot barn på nett. Tipsene gjelder blant annet deling av overgrepsmateriale, seksualisert kontakt mellom voksne og mindreårige, egenprodusert materiale og seksuell utpressing. Innsatsen har resultert i en stor mengde saker som styrker politiets arbeid mot alvorlige seksuallovbrudd på nettet. Norge har mottatt saker fra NCMEC i over ti år.

Direkteoverførte bestillingsovergrep (DOBO) er et økende fenomen internasjonalt og vurderes som en alvorlig utvikling innen utnyttelse av barn på nett. Fenomenet innebærer at seksuelle overgrep mot barn bestilles, filmes og livestreames til kjøpere.

Kriminalitetsutvikling og status

Det er så langt i år registrert noe færre anmeldelser om alvorlige seksuallovbrudd mot barn, men ved årsslutt forventes antallet å ligge på omtrent samme nivå som i 2024. I forhold til 2019 har antall anmeldelser gått

¹⁹ Omtalen i dette kapittelet er avgrenset til følgende bestemmelser i straffeloven: voldtekt av barn under 14 år (§ 299), seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år (§ 302), seksuell handling med barn under 16 år (§ 304), seksuelt krenkende atferd mv. overfor barn under 16 år (§ 305) samt fremstilling av seksuelle overgrep mot barn eller fremstilling som seksualiserer barn (§§ 311–316).

ned for seksuallovbrudd mot barn under 16 år, herunder voldtekt, seksuell omgang, seksuell handling og seksuelt krenkende atferd. Når det gjelder anmeldelser som gjelder befatning med overgrepsmateriale eller fremstillinger som seksualiserer barn under 18 år, har antall anmeldelser ligget på et stabilt nivå de siste fem årene.

Tabell 8 Anmeldte seksuallovbrudd mot barn pr. andre tertial, etter type lovbrudd. 2019–2025

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Seksuell omgang og voldtekt av barn under 14 år	455	421	657	458	501	486	415
Seksuell omgang, barn mellom 14-16 år	233	250	343	286	274	264	230
Seksuell handling, barn under 16 år	374	287	387	276	290	274	272
Seksuelt krenkende adferd, barn under 16 år	481	428	546	406	429	418	383
Overgrepsmateriale og fremstillinger som seksualiserer barn	673	651	1 009	1 025	1 045	1 016	1 013
Totalt	2 216	2 037	2 942	2 451	2 539	2 458	2 313

Kilde: Straffesaksregisteret (Strasak), JUS065

Antall tips fra NCMEC ligger så langt i 2025 noe under nivået fra året før, men et større antall tips er overført fra Kripos til distriktene. Alle distrikter har etablerte rutiner for å behandle og vurdere NCMEC-meldingene, og det rapporteres på håndteringen av disse hvert tertial. Flere distrikter rapporterer om at det er tips som ikke er vurdert, og saker som det er besluttet etterforskning i som ligger på vent på grunn av mangel på ressurser – og at mengden NCMEC-saker oppleves som krevende.

Tabell 9 Tips fra NCMEC. Hele år og pr. andre tertial. 2019–2025

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	T2 2024	T2 2025
Tips mottatt fra NCMEC*	6 868	7 039	7 850	9 920	13 612	12 663	8 610	8 176
Importert til behandling	1 928	2 549	3 644	3 957	4 512	3 141	2 078	2 344
Overført til distrikt	465	495	2 348	2 683	3 175	2 484	1 562	1 768

Kilde: Kripos

Sett opp mot utviklingen i perioden 2019-2024 vurderes både andelen positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosenten så langt i 2025 å ligge på et normalt nivå for saker som gjelder *seksuell handling og seksuelt krenkende atferd* overfor barn under 16 år, samt for saker om *overgrepsmateriale og fremstillinger som seksualiserer barn*. Når det gjelder *seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år og voldtekt av barn under 14 år*, har det imidlertid vært en negativ utvikling. Begge størrelsene er så langt i år på sitt laveste nivå i perioden 2019-2025. Utviklingen har vært særlig negativ for voldtektssakene, der oppklaringsprosenten nå er på 65, om lag 13 prosentpoeng lavere enn på samme tidspunkt i 2024.

Når det gjelder resultater fordelt på politidistrikter, er det betydelige forskjeller for alle lovbruddstyper. En del av variasjonen kan forklares med at enkelte distrikter har et forholdsvis lavt sakstilfang, slik at utfallet i enkeltsaker får stor innvirkning på andelsberegninger som oppklaringsprosent og andel positive påtaleavgjørelser. Det samme gjelder tilfang av større sakskompleks som kan bidra til betydelige utslag.

Vurdering

Kriminalitetsområdet er prioritert høyt i distriktene, og sakene etterforskes som regel av personell med

særskilt kompetanse, hvilket bidrar til at de sakene som etterforskes holder høy kvalitet. De generelle utfordringene som de fleste distrikter opplever med turnover og rekruttering, får også betydning for kapasiteten til å etterforske disse sakene. Dette kan påvirke kvaliteten på etterforskningen, som igjen kan påvirke hvor mange saker politiet klarer å oppklare, og hvor mange overgrep som kan stanses og avverges.

Med en økning i antall NCMEC-tips som sendes til distriktene, kunne man forventet en økning i antall straffesaker som blir opprettet – og ikke en nedgang. Flere distrikter opplyser om ubehandlede tips og saker hvor det er besluttet etterforskning, men som likevel ikke blir behandlet på grunn av lav bemanning. Selv om tipsene kan følges opp på ulike måter og ikke alle gir grunnlag for å iverksette etterforskning, gir tallene grunn til å foreta nærmere undersøkelser.

Som nevnt har alle distrikter rutiner for håndtering av NCMEC-meldinger, og det rapporteres særskilt på dette hvert tertial. Det er ikke holdepunkter for at rutinene ikke er gode, eller at distriktene ikke har en betydelig innsats på området. Likevel er det – basert på tallene, rapporteringen fra distriktene om en krevende mengde saker og den risikoen som er knyttet til politiets håndtering av disse sakene – grunn til å foreta en gjennomgang av NCMEC-rutinene og håndteringen av disse sakene i hele landet, med sikte på å kvalitetssikre politiets innsats på området.

Tiltak

Tiltak 25.13. Kvalitetssikring av politiets håndtering av NCMEC-meldinger

Riksadvokaten vil iverksette en gjennomgang av NCMEC-rutinene nasjonalt og i distriktene, samt undersøke håndteringen av tipsene. Etter riksadvokatens syn bør arbeidet gjøres i samarbeid med Politidirektoratet.

4.8 Organisert kriminalitet

Fenomenbeskrivelse

Organisert kriminalitet omfatter alvorlige lovbrudd begått av grupper eller nettverk som har en viss struktur, varighet og rollefordeling. Organisert kriminalitet inkluderer blant annet narkotikakriminalitet, menneskehandel, arbeidslivskriminalitet og omfattende vinningskriminalitet. Kriminalitet kan også begås gjennom utnyttelse av legale strukturer, for eksempel bruk av stråmenn, etablering av tilsynelatende lovlige virksomheter eller infiltrering i eksisterende bransjer. Den grenseoverskridende karakteren utfordrer både nasjonale myndigheter og internasjonalt samarbeid, og stiller særskilte krav til etterretning, koordinering og spesialisert kompetanse.

Kriminalitetsutvikling og status

Stortingets bevilgning til en vesentlig og varig styrking mot organiserte kriminelle nettverk (KN-innsatsen) har lagt grunnlag for en betydelig opprustning av politiets kapasitet. Midlene er fordelt til politidistrikter og særorgan, og har styrket både etterretnings- og etterforskningsarbeidet, i tillegg til den kapasiteten de allerede hadde. Det er investert i teknologi og kompetanseheving.

En sentral del av innsatsen er rettet mot nettverk som vurderes å utgjøre en nasjonal trussel. Innsatsen mot hvert enkelt nettverk kan omfatte flere parallelle etterforskninger, samt andre tiltak som følger av de ulike prioriteringene. Arbeidet retter seg mot ulike kriminalitetsområder, og suppleres av nasjonale etterretningsoppdrag og særskilte fokusområder. Ett av fokusområdene gjelder kjøp og salg av vold og trusler på internett.

Innsatsen mot de nasjonalt prioriterte nettverkene bygger i stor grad på skjult etterforskning, noe som forhindrer å oppgi konkrete tall fra pågående saker, men innsatsen har ført til blant annet pågripelser og siktelser, utleveringer fra utlandet til straffeforfølgning i Norge, samt beslag av betydelige mengder narkotika og økonomiske midler. I tillegg til resultater i Norge, har innsatsen ført til resultater i utlandet i form av pågripelser og straffeforfølgning. Dette har tatt ut aktører innen organisert kriminalitet i utlandet, og har forhindret forsendelser med narkotika til Norge.

Politiet har hatt innsats mot flere av de aktuelle aktørene også før 2025. Riksadvokaten har fått opplyst at innsatsen den siste tiden har resultert i rettsavgjørelser med samlede straffer nær 200 års fengsel og inndragning av over 60 millioner kroner. I én av innsatsene har arbeidet siden oppstart gitt rettskraftige dommer på over 500 års fengsel og mer enn 110 millioner kroner i straff og inndragning. Satsingen på enkelte fokusområder har også gjort det mulig å identifisere sårbarheter, etterforske og produsere etterretning om narkotikanettverk, noe som har resultert i betydelige narkotikabeslag.

Politihøgskolen oppgir at det er en dobling av antallet studenter på etterretningsstudiene og at flere av studiene om skjulte metoder har kunnet gjennomføres som en direkte følge av KN-satsingen. I tillegg er det over en dobling av inntaket på studiene om etterforskning og forebygging av organisert kriminalitet og etterforskning av økonomisk kriminalitet.

Vurdering

KN-innsatsen har bidratt til bedre kunnskapsgrunnlag, tydeligere prioriteringer og styrket samarbeid både nasjonalt og internasjonalt. Erfaringene så langt viser at innsatsen gjør politiet bedre i stand til å identifisere sårbarheter, avverge alvorlige hendelser og produsere etterretning av høy kvalitet. Riksadvokaten er av den oppfatning at politiets evne til å bekjempe kriminelle nettverk er vesentlig forbedret, og resultatene fra innsatsen vurderes så langt som gode.

Riksadvokaten bemerker at flere statsadvokatembeter rapporterer at KN-satsingen legger press på politidistriktenes evne til å håndtere *øvrige alvorlig organisert kriminalitet*, blant annet fordi et betydelig antall erfarne etterforskere og politiadvokater i all hovedsak jobber med KN-satsingen. Denne informasjonen foranlediger ytterligere undersøkelser.

Tiltak

Tiltak 25.14. Øke politiets evne til å etterforske annen alvorlig organisert kriminalitet

Riksadvokaten er av den oppfatning at det er behov for å øke politiets evne til å etterforske annen alvorlig organisert kriminalitet som ikke er omfattet av KN-satsingen. Utfordringen med turnover og rekruttering synes å være hovedårsaken, og tiltak rettet mot dette antas å være avgjørende for å lykkes.

Tiltak 25.15. Oppfølging av nasjonal satsing mot kriminelle nettverk

Tiltakene mot organisert kriminalitet bygger videre på den nasjonale satsingen mot kriminelle nettverk, og videreføres i tråd med den nasjonale policyen.

4.9 Alvorlig økonomisk kriminalitet

Fenomenbeskrivelse

Økonomisk kriminalitet er profittmotiverte lovbrudd som ofte skjer i, eller med tilknytning til, virksomheter som fremstår som lovlige, hvilket gjør avdekking krevende. En stor del begås av kriminelle nettverk, ofte med bistand fra profesjonelle tilretteleggere og insidere. Kriminelle aktører tjener årlig store summer, som hvitvaskes gjennom kombinasjoner av legale finanssystemer og illegale pengestrømmer. Midlene brukes både privat og til å finansiere ny kriminalitet. Utviklingen av kryptovaluta har gitt nye muligheter for anonymisering av transaksjoner, og konvertering av kontanter til kryptovaluta antas å bli en sentral metode for hvitvasking fremover. Bedragerier, inkludert grove bedragerier, er omtalt i et eget kapittel, og omtales derfor ikke nærmere her.

Kriminalitetsutvikling og status

Samlet sett har antallet anmeldelser som gjelder grove økonomilovbrudd økt over de senere år. Det er særlig antall anmeldelser knyttet til grove skatte- og avgiftsrelaterte lovbrudd, grov økonomisk utroskap og grove regnskaps overtredelser som har vært økende, hvor førstnevnte type lovbrudd i stor grad har vært bestemmende for den samlede utviklingen, jf. tabellen nedenfor. Kategorien *andre økonomilovbrudd* inkluderer anmeldelser som gjelder grov pengeforfalskning, grovt underslag, grovt heleri og grov hvitvasking. Som tabellen viser er det svært få anmeldelser innen denne kategorien.

Tabell 10 Anmeldelser knyttet til grove økonomilovbrudd. Pr. andre tertial. 2019 – 2025

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Grov hvitvasking	29	46	84	62	66	96	123
Grov regnskapsovertredelse	32	64	69	48	41	63	70
Korrupsjon og påvirkningshandel	34	28	19	24	27	17	23
Skatte- og avgiftsrelaterte lovbrudd	211	269	254	226	298	421	391
Andre økonomilovbrudd	99	115	87	68	78	79	84
Totalt	405	522	513	428	510	676	691

Kilde: Straffesaksregisteret, JUS065

Tabell 11 Utvalgte resultatstørrelser for grove økonomilovbrudd. Pr. andre tertial. 2019 - 2025

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Påtaleavgjorte saker	523	605	465	469	612	646	794
Andel positive påtaleavgjørelser	57,4%	63,0%	72,7%	70,1%	63,4%	54,3%	70,5%
Oppklaringsprosent	75,2%	78,4%	83,3%	80,3%	79,0%	69,0%	82,6%
Frifinnelsesprosent	11,1%	10,2%	13,3%	6,7%	4,6%	7,9%	3,7%

Kilde: Straffesaksregisteret, JUS309, JUS371, PAL STRASAK historiske databaser og PSV

Resultattallene for 2025 viser en tydelig økning i både antallet påtaleavgjorte og oppklarte saker sammenlignet med året før. Oppklaringsprosenten har bedret seg markant, og andelen positive påtaleavgjørelser er høy. Resultatene fra domstolsbehandlingen viser også stabilt lav frifinnelsesprosent. Samlet sett er utviklingen klart positiv.

Vurdering

De sentrale resultatstørrelsene har hatt en tydelig positiv utvikling, og resultatene så langt i 2025 vurderes som gode. Samtidig er det fortsatt antatt å være betydelige mørketall knyttet til økonomisk kriminalitet, og antallet saker som avdekkes er lavt. Dette skyldes blant annet at politiet har begrenset kapasitet til å initiere egne saker.

Flere undersøkelser har vist at alvorlige økonomilovbrudd, og særlig hvitvasking, i liten grad har blitt etterforsket.²⁰ Økokrim mottar også hvert år et svært høyt antall meldinger om mistenkelig transaksjoner (MT-rapporter) fra banker og andre rapporteringspliktige virksomheter. Rapportene utgjør en viktig kilde til informasjon om mulig økonomisk kriminalitet, men det store volumet gjør at Økokrim fortsatt bare i begrenset grad har kapasitet til å følge disse opp gjennom etterforskning. En stor del av rapportene brukes derfor primært til etterretning, risikovurdering og deling med andre relevante myndigheter, snarere enn til oppfølging av enkeltsaker.

Innsatsen mot økonomisk kriminalitet ble styrket i 2024, og politiet og påtalemyndigheten har nå bedre forutsetninger for å prioritere alvorlige saker, samtidig som samarbeidet med andre kontrollmyndigheter er videreutviklet. Det antas at det vil ta tid før virkningene av den økte innsatsen materialiserer seg. Innsatsen må opprettholdes og videreutvikles for å møte kriminalitetens omfang og kompleksitet.

²⁰ Evaluering av politiets bruk av finansiell etterretning (Oslo Economics 2024–25), Meld. St. 15 (2023–2024) “Felles verdier – felles ansvar”, Økokrim: Innsatsen mot økonomisk kriminalitet styrket i 2024, Vista Analyse: Omfangsundersøkelse av økonomisk kriminalitet rettet mot virksomheter og kommuner (2023).

Tiltak

Sett i sammenheng med det pågående arbeidet med den styrkede innsatsen mot økonomisk kriminalitet ved satsningen i 2024 og 2025, er det på nåværende tidspunkt ikke er hensiktsmessig å iverksette ytterligere tiltak knyttet til straffesaksbehandlingen.

4.10 Alvorlig miljøkriminalitet

Fenomenbeskrivelse

Miljøkriminalitet omfatter blant annet ulovlig avfallshåndtering, forurensning, og natur- og fiskerikriminalitet. Kriminaliteten er i ofte lokalt forankret, men har også grensekryssende og organisert karakter. Særlig fiskerikriminalitet kan foregå gjennom hele verdikjeden og medføre konkurransevridning, tap av skatteinntekter og svekket ressursforvaltning. Den mest alvorlige miljøkriminaliteten kjennetegnes ved systematiske og profittmotiverte lovbrudd som påfører omfattende skade på liv, helse, naturressurser og økosystemer. Slike saker har ofte stor samfunnsmessig betydning, berører flere sektorer og krever samordnet innsats på tvers av myndigheter og landegrensener.

Kriminalitetsutvikling og status

Hittil i år er antallet anmeldelser for alle typer miljøkriminalitet om lag tre prosent høyere enn på samme tidspunkt i 2024. Samtidig er antallet anmeldelser så langt i 2025 blant de laveste som er registrert ved utgangen av andre tertial i perioden 2019-2025. Den alvorlige miljøkriminaliteten utgjør anslagsvis mellom én og to prosent av det totale antallet anmeldelser.

Tabell 12 Anmeldte lovbrudd pr. andre tertial, etter type miljølovbrudd. 2019 – 2025

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Dyrevelferdslovbrudd	275	317	383	352	401	393	393
Fiskeri-, akvakultur- og havressurslovbrudd	693	693	800	635	558	445	435
Forurensnings- og avfallsrelaterte lovbrudd	197	203	219	177	159	144	220
Jakt- og viltlovbrudd	74	64	64	68	52	55	77
Kulturminnelovbrudd	28	20	14	31	24	27	30
Naturvernlovbrudd	354	457	525	454	409	337	319
Plan- og bygningsrelaterte lovbrudd	21	30	40	34	25	19	33
Andre natur- og miljølovbrudd	116	212	463	482	360	364	334
Totalt	1 758	1 996	2 508	2 233	1 988	1 784	1 841

* Omfatter også enkelte statistikkgrupper klassifisert som Annen kriminalitet. Kilde: Straffesaksregisteret, JUS065

Resultatene for miljøkriminalitet så langt i 2025 ligger på et nivå tilsvarende resultatene ved utgangen av andre tertial 2024. Det er mindre variasjoner mellom enkelte resultatstørrelser, men utviklingen fremstår samlet sett som stabil, også når det gjelder den alvorlige miljøkriminaliteten.

Vurdering

Resultatene pr. andre tertial 2025 vurderes som akseptable, men det avdekkes og oppklares i for liten grad alvorlig miljøkriminalitet.

Tiltak som kan bedre situasjonen avhenger i stor grad av forhold utenfor politiets og påtalemyndighetens kontroll. Sentralt står tydeligere og mer håndhevbare rammevilkår (konsesjoner, terskelverdier, rapporteringskrav), styrket kontroll- og tilsynskapasitet hos sektormyndigheter, bedre datadeling og sanntidsinnsyn i administrative og logistikkrelaterte registre (toll, frakt, avfallsdeklarering), samt varig tilgang til spesialistkompetanse og laboratorietjenester. Det er like fullt grunn til å undersøke om det er mulig for politiet å initiere (flere) egne saker.

Tiltak

Tiltak 25.16. Økning av andelen egeninitierte saker innen miljøkriminalitet

Riksadvokaten vil, i samarbeid med Økokrim, vurdere behovet for tiltak som kan iverksettes i distriktene for å øke andelen egeninitierte saker.

4.11 Alvorlige trafikklovbrudd

Fenomenbeskrivelse

Alvorlige trafikklovbrudd omfatter blant annet dødsulykker, ulykker med betydelig personskade og særlig risikofylt trafikkatferd. Dette gjelder grovere fartsovertredelser der hastigheten i seg selv representerer en betydelig fare, samt kjøring i ruspåvirket tilstand som gir grunnlag for fengselsstraff. Ifølge Statens vegvesen var høy fart og rus en medvirkende faktor i henholdsvis hver tredje og hver fjerde (29 %) dødsulykke i 2024.²¹

Politiet har de senere år avdekket miljøer med svært risikosøkende kjøreatferd, inkludert organisert høyhastighetskjøring som dokumenteres og deles blant annet via sosiale media. Slik trafikkadferd innebærer betydelig fare for både deltakere og publikum, og utfordrer tradisjonelle sanksjonsregimer.

Kriminalitetsutvikling og status

Foreløpige tall viser at 81 personer mistet livet i trafikken pr. august 2025, 12 flere enn på samme tidspunkt i fjor, og bare 6 færre enn for hele 2024. Sommeren 2025 var særlig utfordrende, med 48 trafikkdrepte i perioden juni-august. Dette tilsvarer en økning på 50 prosent sammenlignet med sommeren 2024, og er det høyeste antallet i sommermånedene siden 2016.

For trafikklovbruddene personskade, uaktsom forvoldelse av død, grov uaktsom forvoldelse av død, ruspåvirket kjøring og ulovlig hastighet er det i hovedsak små endringer fra året før. Dette gjelder både antall påtaleavgjørelser, antall og andel positive påtaleavgjørelser, gjennomsnittlig saksbehandlingstid, antall siktelser og tiltaler samt oppklaringsprosent.

Vurdering

Etterforskningen vurderes som adekvat og resultatene er i all hovedsak stabile.

Tiltak

Det er ikke behov for å iverksette særskilte tiltak i straffesaksbehandlingen.

²¹ Statens vegvesen – Ulykkesanalysegruppenes rapportering for 2024

5 Områder hvor innsatsen skal styrkes²²

5.1 Kriminalitet rettet mot datasystemer

Fenomenbeskrivelse

Kriminalitet rettet mot datasystemer omtales gjerne som cyberrettet kriminalitet, og består i hovedsak av digitalt innbrudd og tyveri, digitalt skadeverk, kapring av datasystemer og digital overvåkning.

Kriminalitetsformen er i kontinuerlig utvikling og preges av lav terskel for gjennomføring, global rekkevidde og høy grad av anonymitet for gjerningspersonene. Etterforskning av cyberkriminalitet fordrer spesialisert kompetanse, tekniske ressurser og i mange tilfeller internasjonalt samarbeid. Bevisbildet er i hovedsak digitalt, ofte fragmentert og lett å manipulere eller slette.

Det har de senere årene vært en økning i cyberkriminalitet.²³ Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) har eksempelvis dokumentert en markant vekst i tjenestenektangrep,²⁴ med en seksdobling i registrerte hendelser fra sommeren 2022 til 2025 sammenlignet med de tre foregående årene samlet sett. Telenor melder om at de i 2024 har gjort 2,2 milliarder blokkeringer knyttet til digital kriminalitet.²⁵ Den raske utviklingen innen kunstig intelligens antas å kunne forsterke denne trenden, ettersom teknologien gjør det mulig å automatisere dataangrep og dermed senke terskelen for gjennomføring. Til tross for dette er antallet registrerte saker hos politiet lavt, og antall anmeldelser gjenspeiler ikke den faktiske kriminalitetsutviklingen.

Kriminalitetsutvikling og status.

Antallet anmeldelser de siste årene har ligget på et relativt stabilt og svært lavt nivå, jf. tabellen nedenfor.

Årsaken til den lave anmeldelsesraten til politiet er trolig sammensatt, og kan følge av økt bevissthet om kriminalitetstrusselen og dermed bruk av sivile mottiltak, samt frykt for omdømmetap. Utviklingen kan også være et uttrykk for manglende tillit til politiets evne til å håndtere slike saker.

Over den aktuelle tidsperioden har svært få saker blitt oppklart, og antallet domfellelser er lavt. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden fremstår som lav når alle saker ses under ett, men dette må forstås i lys av at de fleste sakene henlegges uten at det gjennomføres reell etterforskning.

Tabell 13 Utvalgte størrelser for innbrudd i datasystemer pr. andre tertial. 2019 - 2025

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Antall anmeldelser	349	284	230	253	281	220	240
Påtaleavgjorte saker	331	314	247	249	291	213	209
Andel positive påtaleavgjørelser	16,3%	6,4%	19,0%	3,6%	5,8%	4,2%	9,1%
Oppklarte saker	64	30	55	14	79	12	22
Oppklaringsprosent	22,8%	11,7%	27,2%	7,2%	38,0%	7,6%	13,8%
Antall domfellelser	26	64	36	29	11	2	18
Saksbehandlingstid i dager. Gj.snitt for oppklarte saker	218	140	416	240	60	161	211
Saksbehandlingstid i dager. Gj.snitt for alle saker	70	66	117	49	55	47	61

Kilde: Straffesaksregisteret, JUS065, JUS309, JUS371, PAL STRASAK historiske databaser og PSV

²² Riksadvokaten prioriteringsrundskriv 2025

²³ Kripos. Cyberkriminalitet 2025

²⁴ Et tjenestenektangrep (ofte kalt DDoS – Distributed Denial of Service) er når en stor mengde trafikk sendes mot en digital tjeneste eller server med det formål å overbelaste systemet, slik at det blir svært tregt eller utilgjengelig for brukere.

²⁵ Telenor. Sikkerhetspuls, årsrapport 2024

Riksadvokaten og Det nasjonale statsadvokatembetet gjennomførte i 2024 en nasjonal undersøkelse av etterforskningen av cyberkriminalitet. Undersøkelsen viste at om lag 87 prosent av anmeldelsene ikke blir etterforsket, og at 97 prosent av sakene ender med henleggelse. Om lag 69 prosent av anmeldelsene ble inngitt av privatpersoner og gjelder hovedsakelig enkeltstående tilfeller av hacking av sosiale medier og lignende kontoer, saker som isolert sett vurderes å være av begrenset alvorlighetsgrad. Undersøkelsen viste imidlertid også manglende etterforskning av flere alvorlige og prioriterte saker hvor det var spor, og hvor etterforskning ville vært hensiktsmessig. Det ble også avdekket flere tilfeller der virksomheter anmeldte lovbrudd som hadde fått, eller lett kunne fått, konsekvenser for samfunnskritiske funksjoner eller infrastruktur, men som likevel ble henlagt uten etterforskning.

Vurdering

Sakstypen har i en årrekke vært prioritert gjennom riksadvokatens prioriteringsrundskriv, med klare føringer om økt innsats, og Politidirektoratet forsterket i 2024 sin oppfølging av politidistriktene. Like fullt er resultatene ikke på ønsket nivå. Særlig bekymringsfullt er det at enkelte alvorlige saker ikke etterforskes, til tross for at det er få slike saker.

Undersøkelser som er foretatt av både riksadvokaten, Politidirektoratet og Riksrevisjonen indikerer at de svake resultatene skyldes en kombinasjon av manglende kapasitet og kompetanse i politidistriktene. Et vedvarende problem har vært manglende etablering av stabile og tilstrekkelig sterke kompetansemiljøer lokalt for etterforskning av denne kriminalitetstypen.

Flere regionale statsadvokatembeter rapporterer at kriminalitet som begås i det digitale rom, herunder dataangrep, massebedragerier og identitetskrenkelses, ikke etterforskes i tilstrekkelig grad. En stadig større andel av kriminaliteten foregår i det digitale rom, og utviklingen fremover vil ytterligere forsterke behovet for at slike saker etterforskes på en adekvat og effektiv måte. Kriminalitet i det digitale rom fremstår i dag som et område som politiet og påtalemyndigheten ikke evner å håndtere på en tilfredsstillende måte.

Mangelen på nasjonale teknologiske løsninger, eksempelvis verktøy for effektiv innhenting og analyse av digitale spor, er en utfordring. Kompetansen innen digital etterforskning varierer betydelig mellom politidistriktene, og flere statsadvokatembeter peker på at kapasiteten er utilstrekkelig i lys av kriminalitetens omfang. Uten tilgang til moderne verktøy, tilstrekkelig kompetanse og nødvendig kapasitet er politiet og påtalemyndigheten i dag ikke godt nok rustet til å bekjempe kriminalitet som begås i det digitale rom.

Etter riksadvokatens syn er det bekymringsfullt at ikke flere anmelder saker til politiet. Det er ikke mulig å anmelde slike forhold digitalt, hvilket antas å bidra til å heve terskelen for å anmelde saker. Det bør derfor åpnes for at denne type kriminalitet kan anmeldes digitalt.

Tiltak

Tiltak 25.17. Foreleggelsesplikt ved anmeldelser om cyberkriminalitet fra virksomheter

Flere statsadvokatembeter har i etterkant av cyberundersøkelsen innført foreleggelsesplikt²⁶ ved anmeldelser fra virksomheter om digital kriminalitet rettet mot datasystemer. Tiltaket skal bidra til å sikre at de mest alvorlige sakene blir etterforsket. Kripos skal bistå i den innledende fasen av etterforskningen. Riksadvokaten vil vurdere om ordningen bør innføres nasjonalt.

Tiltak 25.18. Styrke regionale kompetansemiljøer innen cyberkriminalitet

Riksadvokaten har fått opplyst at Politidirektoratet høsten 2025 ønsker å teste ut en annen tilnærming til fordeling av generalist-, spesialist- og spisskompetanse mellom politidistrikter og særorgan når det gjelder kompetansemiljøer innen cyberkriminalitet. Det vurderes to piloter, henholdsvis cyberrettet og cyberstøttet kriminalitet.

²⁶ Foreleggelsesplikt i denne forbindelse innebærer at statsadvokaten pålegger politiet å sende inn orientering til statsadvokaten når de mottar anmeldelse, og gir statsadvokaten bedre muligheter til å følge opp og gi føringer for sakens videre behandling innledningsvis.

Tiltak 25.19. Mottak av digitale anmeldelser

Riksadvokatens vil anbefale å igangsette arbeidet med å utvide mottak av digitale anmeldelser for dette kriminalitetsområdet.

5.2 Massebedragerier og identitetskrenkelseser

Fenomenbeskrivelse

Massebedragerier kjennetegnes av systematiske svindelforsøk rettet mot et stort antall personer, ofte gjennom digitale kanaler som e-post, SMS eller sosiale medier. Dersom gjerningspersonene lykkes i sitt forsøk kan sakene gi betydelige økonomiske tap, selv om hvert enkelt bedrageri gjelder mindre beløp. Identitetskrenkelseser innebærer misbruk av andres personopplysninger for å begå bedrageri eller andre lovbrudd, og er en voksende del av kriminalitetsbildet. Det antas å være store mørketall på området. Mange av ofrene lar være å anmelde på grunn av skam, fordi det enkelte beløpet isolert sett er lavt, fordi ofrene ikke oppdager at de er utsatt for svindel eller identitetsmisbruk før det har gått lang tid, eller på grunn av manglende tillit til at anmeldelse vil føre til oppklaring. Kriminaliteten rammer både enkeltpersoner og virksomheter.

Omfanget, samfunnskonsekvensene og behovet for innsats er vesentlig større enn den registrerte kriminaliteten tilsier. Telenor rapporterer i andre kvartal 2025 at de stoppet mer enn 479 millioner hendelser knyttet til digital kriminalitet.²⁷ Økokrim har anslått at om lag en tredjedel av de som blir bedratt unnlater å anmelde forholdet til politiet.²⁸

Bak de systematiske svindelforsøkene står det gjerne organiserte kriminelle – som også utvikler sine metoder gjennom gjentatte forsøk. Av den grunn og fordi det er tilfeldigheter som avgjør i hvor stor grad de lykkes, vil det ved vurderingen av forholdets alvor være særlig graden av profesjonalisering, omfang og skadepotensial som står sentralt.

Riksadvokaten erfarer at politiets datasystemer ikke er innrettet slik at massebedragerier kan identifiseres på en enkel måte, og at systemene heller ikke *tilstrekkelig grad* tilrettelegger for at saker kan sees i sammenheng. Det er også begrensninger hva gjelder å hente ut informasjon om massebedragerier på en effektiv måte. Omtalen nedenfor gjelder derfor alle bedragerier som er registrert, uavhengig av om det er massebedragerier eller enkeltstående saker.

Kriminalitetsutvikling og status

Omfanget av registrerte bedragerier har økt betydelig de siste 10 årene, og det anmeldes i dag flere enn 30 000 bedragerier årlig. Grove bedragerier har over de senere år typisk utgjort 8-13 prosent av alle bedragerianmeldelsene.

Tabell 14 Anmeldte bedragerier og ID-krenkelseser pr. andre tertial. 2019–2025²⁹

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Bedrageri, i alt	13 813	12 112	12 252	14 124	16 152	19 313	17 631
Mindre bedragerier	1 361	1 092	1 135	1 252	1 429	1 497	1 254
Bedrageri	11 065	9 483	9 713	11 498	13 143	16 156	14 985
Grovt bedrageri	1 387	1 537	1 404	1 374	1 580	1 660	1 392
ID-krenkelseser	1 906	1 632	1 805	1 458	1 342	1 208	951

Kilde: Straffesaksregisteret, JUS065

²⁷ Telenor sikkerhetspuls Q2 2025. Tallet består av 459 millioner blokkeringer på nett, 9 millioner forsøk på svindel via anrop og 10,9 millioner via SMS.

²⁸ Økokrim. (2024). *Utbytte fra bedragerier i Norge 2024*

²⁹ Mindre bedragerier inkluderer også bedragerilignende handlinger. Alle lovbruddskategorier omfatter dessuten forsøk på bedrageri

Antall anmeldelser knyttet til ID-krenkelser har gått ned de senere årene, og nivået i 2025 er halvert sammenlignet med 2022. Samtidig viser NorSIS' ID-tyveriundersøkelse at svært mange fortsatt rammes av ulike former for ID-misbruk. Det er bekymringsfullt at det bare er en mindre del av forholdene som anmeldes.

Resultatene for bedragerier sett under ett så langt i 2025 gir grunn til bekymring. Antallet påtaleavgjorte saker er ti prosent lavere enn på samme tidspunkt i 2024, mens det har vært en økning i antallet anmeldelser. Oppklaringsprosenten er på 13, en nedgang på 3 prosentpoeng fra 2024, og 24 prosentpoeng lavere enn i 2021. Samtidig er andelen positive påtaleavgjørelser så langt i år på 10 prosent, 3 prosentpoeng lavere enn i 2024, og 18 prosentpoeng lavere enn i 2021.

Videre har antall saker med saksbehandlingstid på over 12 måneder økt med mer enn 50 prosent sammenlignet med året før. Resultatene er noe bedre dersom en bare ser på grove bedragerier, men også her er det en negativ utvikling. Tilsvarende gjelder ID-krenkelser.

Etableringen av Økokrims bedragerienhet i 2024 representerer en styrking av innsatsen mot bedragerier, både gjennom forebyggende arbeid, analysekraft og samarbeid med finans- og telekomsektoren. Enheten har et særlig ansvar for å bidra til å utvikle løsninger for å se saker på tvers av politidistrikter og identifisere gjengangermønstre, trender og modus som kan brukes. Bedragerienhetens arbeid vil etter hvert kunne legge til rette for å bygge sakskomplekser og etterforske disse samlet, fremfor å behandle enkeltsaker fragmentert slik som ofte skjer i dag.

Vurdering

Bedragerier og identitetskrenkelser utgjør fortsatt en alvorlig samfunnsutfordring. Utfordringen knytter seg både til den store differansen mellom det reelle omfanget av disse sakene i samfunnet sett opp mot det lave antallet registrerte saker hos politiet, og til at sakene ofte er grenseoverskridende og teknologisk komplekse.

En løsning for digitale anmeldelser av bedragerier ble innført i august 2025. Løsningen legger til rette for utvikling av forebyggende tiltak i samarbeid med næringslivet. Videre legger den til rette for å se saker i sammenheng på en mer systematisk måte enn tidligere dersom den videreutvikles. En slik videreutvikling vil kunne styrke politiets evne til å identifisere modus, gjerningspersoner og bakmenn.

Det pågår et forebyggende arbeid ledet av Økokrim for å redusere sårbarheter i identitetsforvaltningen. Dette skjer i samarbeid med nasjonale og internasjonale aktører, og inkluderer blant annet forslag fra Skatteetaten om endringer i folkeregisterforskriften for å sikre bedre kontroll med tildeling og bruk av identiteter. Arbeid med å kartlegge og redusere sårbarheter i identitetsforvaltningen anses som nødvendig.

Det store antallet saker, de antatt høye mørketallene og den teknologiske utviklingen gjør at politiet ikke kan følge opp alle anmeldelser med etterforskning. Det er derfor maktpåliggende at politiet evner å rette innsatsen mot de sakene som vil gi størst effekt. Manglende tilgang på nødvendig teknologi for å analysere og velge ut de rette sakene å etterforske, innebærer at politiet ikke har så gode forutsetninger for målrettet innsats på området som ønskelig.

Tiltak

Tiltak 25.20. Teknologisk løsning for å se saker i sammenheng

Arbeidet med å utvikle løsninger for å se saker i sammenheng bør intensiveres.

5.3 Barne- og ungdomskriminalitet

Fenomenbeskrivelse

Barne- og ungdomskriminalitet omfatter lovbrudd hvor mistenkte er under 18 år på gjerningstidspunktet. De fleste unges involvering i kriminalitet dreier seg om enkeltstående hendelser, ofte lovbrudd av mindre alvorlig karakter som tyveri, skadeverk eller ordensforstyrrelser. Samtidig er det en mindre gruppe som begår mer alvorlige og gjentatte lovbrudd, slik som voldslovbrudd.

Forebygging og bekjempelse av barne- og ungdomskriminalitet krever en bred og helhetlig innsats der flere sektorer er involvert. Utfordringene på området kan ikke løses av politiet og påtalemyndigheten alene.

De senere årene har politiet avdekket en utvikling der grove voldsopdrag legges ut på digitale plattformer, både i åpne og lukkede fora. Voldsopdragene formidles i stor grad som en handelsvare, der betaling avtales digitalt og ofte gjennomføres med kryptovaluta eller andre anonyme betalingsløsninger. Det er særlig unge, inkludert mindreårige, som rekrutteres til å utføre slike handlinger gjennom sosiale medier og nettfora. Dette øker risikoen for at ungdom trekkes inn i svært alvorlig kriminalitet i ung alder.³⁰

Kriminalitetsutvikling og status

De siste ti årene har det vært en økning i antallet mistenkte barn og unge. Økningen er markant blant barn under 15 år, som står bak en større andel av de registrerte lovbruddene enn tidligere, inkludert alvorlige forhold som ran og grov vold.

I løpet av første og andre tertial 2025 er det registrert nærmere 13 500 anmeldte forhold med mistenkt under 18 år. Dette er en økning på elleve prosent målt mot gjennomsnittet for andre tertial i de foregående seks år, men en nedgang på litt over fem prosent fra samme periode året før. De fleste av disse anmeldelsene dreier seg om mindre alvorlige forhold som tyveri, skadeverk og ulike former for ordensforstyrrelser. Det begås også voldslovbrudd blant mindreårige, og for ungdom mellom 15 og 17 år har antallet anmeldte forhold økt med 57 % siden 2022. Av de anmeldte voldslovbruddene utgjør 41 % kroppskrenkelses.

Et fåtall unge gjengangere står fortsatt bak en uforholdsmessig stor andel av de grove lovbruddene, og er involvert i gjentatt og sammensatt kriminalitet. Rekruttering til kriminelle nettverk rettes mot yngre personer enn tidligere, og en ser at stadig yngre personer er involvert i gjengkriminalitet. Volden som begås er i mange tilfeller mer alvorlig enn før. Gjennom økt kontrollvirksomhet er det også avdekket en tydelig økning i bruk av kniv og andre stikkvåpen blant mindreårige.³¹ Målrettede tiltak rettet mot denne gruppen kan ha stor betydning for å redusere den mest alvorlige ungdomskriminaliteten.³²

Resultatene fra straffesaksbehandlingen av saker med gjerningspersoner under 18 år viser så langt i 2025 en svakere måloppnåelse enn både i 2024 og sammenlignet med gjennomsnittet for perioden 2019-2024. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid har økt til nær 59 dager, opp fra 53 dager i 2024 og over snittet på 52 dager i perioden 2019-2024. Dette gjenspeiles i at andelen saker avgjort innen 42 dager har falt til 61 prosent, mot 66 prosent året før og nær 70 prosent i snitt de foregående årene.

Når det gjelder kriminalitet blant ungdom i alderen 15-17 år, var oppklaringsprosenten ved utgangen av andre tertial 2025 på 68, det laveste nivået som er målt i perioden 2019-2025. Samtidig har saksbehandlingstiden økt, og andelen saker avgjort innen 42 dager har falt til 53 prosent, mot 56 prosent året før og rundt 60 prosent i snitt de siste 6 årene. Innen den alvorlige kriminaliteten har antallet påtaleavgjorte forhold og unike personer knyttet til grov kroppskrenkelse og kroppsskade økt med henholdsvis 33 og 38 prosent i forhold til samme periode i 2024, og med 49 og 54 prosent i forhold til gjennomsnittet for 2019-24. For andre kategorier lovbrudd har det blant annet vært en økning i antall grove narkotikalovbrudd, men en nedgang i antall ran og seksuallovbrudd mot barn.

Hedmark og Oppland statsadvokatembeter har sammen med Politihøgskolen gjennomført en inspeksjon av Innlandet politidistrikts håndtering av saker der mistenkte var mindreårig på gjerningstidspunktet.³³ Inspeksjonen avdekket blant annet svikt i frist- og saksstyring med unødvendig liggetid. Det ble også gjort

³⁰ Politiets sikkerhetstjeneste (2025). Nasjonal trusselvurdering 2025. Oslo: PST; Kripos (2024). Nasjonal trusselvurdering 2024. Oslo: Kripos.

³¹ Politiet (2024), Barne- og ungdomskriminaliteten i Oslo 2024, Oslo politidistrikt; Politiet (u.å.), Rekruttering til kriminelle nettverk; Brenna, E. H. (2025), Barn som begår kriminalitet – en kvalitativ studie av ungdommers erfaringer med straff og oppfølging, Universitetet i Bergen; Ekspertgruppen (2024), De er våre barn – om å holde hodet kaldt og hjertet varmt, rapport til Barne- og familiedepartementet.

³² Kjennetegn ved barn og unge som begår kriminelle handlinger og virkninger av straff, Oslo Economics / SSB for Justis- og beredskapsdepartementet, 2022.

³³ Hedmark og Oppland statsadvokatembeter, Politiets innsats mot barne- og ungdomskriminalitet, 11. juli 2025.

funn som tyder på at barnevernet involveres for sjeldent, og at bekymringssamtaler feilaktig brukes som særvilkår for påtaleunntatelse. Basert på erfaring, er det grunn til å anta at lignende utfordringer kan gjøre seg gjeldende i andre politidistrikter, men dette må undersøkes nærmere.

Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes innsats mot barne- og ungdomskriminalitet fra 2025 viser at innsatsen mot kriminalitet begått av barn og unge har vesentlige svakheter.³⁴ Riksrevisjonen peker særlig på manglende systematikk og kontinuitet i oppfølgingen av unge lovbrytere, uklare ansvarsforhold mellom de involverte instansene og en for svak samordning av innsatsen.

Storberget-utvalget vurderer at manglende samordning mellom politi, påtalemyndighet, barnevern, helse og skole svekker evnen til å følge opp de mest krevende sakene. For politiet og påtalemyndigheten innebærer dette at etterforskning og straffesaksbehandling ofte skjer i et landskap preget av utilstrekkelig oppfølging fra andre instanser. Dette øker risikoen for lang saksbehandlingstid, manglende kontinuitet og svak forankring av tiltak.

Vurdering

Funnene fra inspeksjonen til Hedmark og Oppland statsadvokatembeter viser at kvaliteten i politiets straffesaksarbeid med barne- og ungdomskriminalitet i enkelte tilfeller ikke er god nok. Det er behov for bedre systematikk i oppfølgingen av sakene i politiet, styrket kvalitet i etterforskningen og en tettere og mer forpliktende samhandling med barnevern og andre aktører for å sikre en helhetlig innsats. Dersom disse utfordringene ikke adresseres, er det en risiko for at politiet ikke klarer å hindre videre kriminalitet blant unge.

Det pågår allerede flere tiltak for å styrke innsatsen mot barne- og ungdomskriminalitet. Hurtigspor for straffesaker mot unge er under etablering, men forutsetter en digital samhandlingsløsning som Domstolsadministrasjonen utreder. Det er også satt ned en ekspertgruppe som ser på problemstillinger knyttet til informasjonsdeling mellom sektorer, og digitalisering av barnevernsmeldinger er under arbeid. Politiet arbeider med å øke bruken av bekymringssamtaler og styrke kompetansen om virkemiddelet. Politiet vurderer også hvordan konfliktrådet og overføring av saker til barnevernet kan brukes mer systematisk.

Tiltak

Tiltak 25.21. Digital samhandling i straffesaker mot unge

Politidirektoratet og riksadvokaten deltar i en utredning av behov og muligheter for en digital samhandlingsløsning mellom aktørene i straffesakskjeden med særlig fokus på straffesaker hvor gjerningspersonen er under 18 år.

Tiltak 25.22. Oppfølging av Riksrevisjonens funn og Storberget-utvalget

Riksadvokaten vil innværende tertial gå i dialog med Politidirektoratet med sikte på å utarbeide en plan for oppfølging av funnene til Riksrevisjonen og Storberget-utvalget.

Tiltak 25.23. Oppfølging av inspeksjonen i Innlandet politidistrikt

Innlandet politidistrikt er bedt om å utarbeide tiltak i samarbeid med Hedmark og Oppland statsadvokatembeter innen oktober 2025. Dette vil redegjøres for i kommende rapporter, og riksadvokaten vil deretter vurdere om tiltakene skal gjennomføres nasjonalt.

³⁴ Riksrevisjonen (2021). *Myndighetenes innsats mot barne- og ungdomskriminalitet*. Dokument 3:15 (2024–2025). Oslo: Riksrevisjonen.

Tiltaksliste

Hovedtiltak

Tiltak 25.01. Intensivere teknologiutviklingen på straffesaksfeltet

Riksadvokaten er av den oppfatning at det er ytterligere behov for å styrke og intensivere innsatsen innen teknologiutviklingen på straffesaksfeltet, med formål om å sette politiet i bedre stand til å etterforske kriminalitet.

Tiltak 25.02. Strategisk kompetanseplanlegging

Riksadvokaten vil anbefale å styrke arbeidet med strategisk kompetanseplanlegging. Politidirektoratet har opplyst at en nylig mottatt internrevisjonsrapport om strategisk kompetanseplanlegging vil følges opp.

Tiltak 25.03. Følge opp distrikter med utfordringer med turnover og rekruttering

Riksadvokaten anbefaler en forsterket oppfølging av distrikter som melder om resultatutfordringer på grunn av turnover og rekrutteringsproblemer. Den høyere påtalemyndighet vil i fagledelsen, særlig resultatoppfølgingen av politidistriktene, rette særlig oppmerksomhet mot kapasitet, kompetanse og organisering av etterforskningsressurser, og vurdere dette opp mot måloppnåelsen på straffesaksfeltet.

Andre alvorlige voldslovbrudd og alvorlige trusler

Tiltak 25.04. Oppfølging av enkeltdistrikter

Riksadvokaten vil i samarbeid med Politidirektoratet følge opp politidistrikter som har en oppklaringsprosent for grov kroppsskade og kroppsskade under 50 prosent. Oppfølgingen skal lede til at distriktene utarbeider konkrete tiltak for forbedring av resultatene.

Tiltak 25.05. Saksprosjekt kroppsskade og forsøk på drap

Riksadvokaten gjennomfører et saksprosjekt for å undersøke kvaliteten i etterforskningen og den påtalemessige behandlingen av saker om grov kroppsskade og forsøk på drap. Etter endt prosjekt, vil riksadvokaten vurdere hvilke fagledelsestiltak som er påkrevet for å tette eventuelle avvik.

Alvorlig vold mot små barn

Tiltak 25.06. Oppfølging av Kriposrapport

Riksadvokaten vil, i samråd med Kripos, vurdere behovet for tiltak når den nevnte rapporten foreligger i 2026.

Mishandling i nære relasjoner

Tiltak 25.07. Oppfølging av styringsindikatorer innen mishandling i nære relasjoner

Riksadvokaten og Politidirektoratet har i 2025 innført nasjonale styringsindikatorer og resultatmål om økning i oppklaringsprosenten i saker om mishandling i nære relasjoner. Riksadvokaten vil i dialog med Politidirektoratet innen neste tertial gjøre en fornyet vurdering av behovet for å iverksette tiltak overfor distrikter uten forbedring i oppklaringsprosenten.

Tiltak 25.08. Saker om mishandling i nære relasjoner i Sør-Vest politidistrikt forelegges statsadvokaten i Rogaland

Rogaland statsadvokatembeter har besluttet at samtlige saker skal forelegges statsadvokaten. Riksadvokaten har bedt om at statsadvokatembetet til neste rapportering redegjør for sine funn gjennom saksarbeidet, særlig med tanke på forklaringer på den synkende oppklaringsprosenten.

Tiltak 25.09. Avdekke unødig lang saksbehandlingstid

Politidirektoratet har, i samarbeid med Den høyere påtalemyndighet, igangsatt en pilot for effektiv straffesakskjede. Det gjøres et større innsiktsarbeid for å identifisere tiltak. Innsiktsarbeidet forventes å pågå ut første tertial 2026.

Tiltak 25.10. Kontroll og tilbakemeldinger i enkeltsaker om voldtekt og mishandling i nære relasjoner

Som oppfølging av riksadvokatens kvalitetsundersøkelse fra 2024 om voldtekt skal alle statsadvokater i

enkeltsaksbehandlingen av voldtektssaker og saker om mishandling i nære relasjoner særlig ettergå håndteringen av digitale spor og bevis, bruk av etterforsningsplaner og sentrale aspekter ved avhør, samt gi konkrete tilbakemeldinger og veiledning i hver eneste sak. Alle embeter skal primo 2026 utarbeide en rapport om tiltaket. Dette vil ventelig bidra til å styrke kvaliteten i etterforskingen og øke sannsynligheten for oppklaring.

Hatkriminalitet

Tiltak 25.11. Vurdering av politiets innsats mot hatkriminalitet

Det skal være en innsats innenfor kriminalitetsområdet i alle politidistrikter, og kriminalitetsområdet fordrer egeninitierte saker. Den varierende mengden saker i de ulike distriktene gir foranledning til undersøkelser. Etter riksadvokatens syn vil det være hensiktsmessig om Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet får i oppdrag å undersøke innsatsen mot hatkriminalitet, samt vurdere behovet for tiltak.

Alvorlige seksuallovbrudd

Tiltak 25.12. Aktorering i voldtektssaker

Riksadvokaten har bestemt at saker om voldtekt etter straffeloven §§ 291-294, skal aktoreres av statsadvokatene i 2026. Gitt utviklingen som nevnt over, at sakene ofte har et krevende bevisbilde, samt lovendringen som trådte i kraft inneværende år, er riksadvokatens syn at det er viktig å bruke statsadvokatenes kompetanse og erfaring på å aktorere disse sakene.

Tiltak 25.10. Kontroll og tilbakemeldinger i enkeltsaker om voldtekt og mishandling i nære relasjoner

Som oppfølging av riksadvokatens kvalitetsundersøkelse fra 2024 om voldtekt skal alle statsadvokater i enkeltsaksbehandlingen av voldtektssaker og saker om mishandling i nære relasjoner særlig ettergå håndteringen av digitale spor og bevis, bruk av etterforsningsplaner og sentrale aspekter ved avhør, samt gi konkrete tilbakemeldinger og veiledning i hver eneste sak. Alle embeter skal primo 2026 utarbeide en rapport om tiltaket. Dette vil ventelig bidra til å styrke kvaliteten i etterforskingen og øke sannsynligheten for oppklaring.

Alvorlige seksuallovbrudd mot barn

Tiltak 25.13. Kvalitetssikring av politiets håndtering av NCMEC-meldinger

Riksadvokaten vil iverksette en gjennomgang av NCMEC-rutinene nasjonalt og i distriktene, samt undersøke håndteringen av tipsene. Etter riksadvokatens syn bør arbeidet gjøres i samarbeid med Politidirektoratet.

Organisert kriminalitet

Tiltak 25.14. Øke politiets evne til å etterforske annen alvorlig organisert kriminalitet

Riksadvokaten er av den oppfatning at det er behov for å øke politiets evne til å etterforske annen alvorlig organisert kriminalitet som ikke er omfattet av KN-satsingen. Utfordringen med turnover og rekruttering synes å være hovedårsaken, og tiltak rettet mot dette antas å være avgjørende for å lykkes.

Tiltak 25.15. Oppfølging av nasjonal satsing mot kriminelle nettverk

Tiltakene mot organisert kriminalitet bygger videre på den nasjonale satsingen mot kriminelle nettverk, og videreføres i tråd med den nasjonale policyen.

Alvorlig miljøkriminalitet

Tiltak 25.16. Økning av andelen egeninitierte saker innen miljøkriminalitet

Riksadvokaten vil, i samarbeid med Økokrim, vurdere behovet for tiltak som kan iverksettes i distriktene for å øke andelen egeninitierte saker.

Kriminalitet rettet mot datasystemer

Tiltak 25.17. Foreleggelsesplikt ved anmeldelser om cyberkriminalitet fra virksomheter

Flere statsadvokatembeter har i etterkant av cyberundersøkelsen innført foreleggelsesplikt³⁵ ved anmeldelser fra virksomheter om digital kriminalitet rettet mot datasystemer. Tiltaket skal bidra til å sikre at de mest alvorlige sakene blir etterforsket. Kripos skal bistå i den innledende fasen av etterforskningen. Riksadvokaten vil vurdere om ordningen bør innføres nasjonalt.

Tiltak 25.18. Styrke regionale kompetansemiljøer innen cyberkriminalitet

Riksadvokaten har fått opplyst at Politidirektoratet høsten 2025 ønsker å teste ut en annen tilnærming til fordeling av generalist-, spesialist- og spisskompetanse mellom politidistrikter og særorgan når det gjelder kompetansemiljøer innen cyberkriminalitet. Det vurderes to piloter, henholdsvis cyberrettet og cyberstøttet kriminalitet.

Tiltak 25.19. Mottak av digitale anmeldelser

Riksadvokatens vil anbefale å igangsette arbeidet med å utvide mottak av digitale anmeldelser for dette kriminalitetsområdet.

Massebedragerier og identitetskrenkelser

Tiltak 25.20. Teknologisk løsning for å se saker i sammenheng

Arbeidet med å utvikle løsninger for å se saker i sammenheng bør intensiveres.

Barne- og ungdomskriminalitet

Tiltak 25.21. Digital samhandling i straffesaker mot unge

Politidirektoratet og riksadvokaten deltar i en utredning av behov og muligheter for en digital samhandlingsløsning mellom aktørene i straffesakskjeden med særlig fokus på straffesaker hvor gjerningspersonen er under 18 år.

Tiltak 25.22. Oppfølging av Riksrevisjonens funn og Storberget-utvalget

Riksadvokaten vil innværende tertial gå i dialog med Politidirektoratet med sikte på å utarbeide en plan for oppfølging av funnene til Riksrevisjonen og Storberget-utvalget.

Tiltak 25.23. Oppfølging av inspeksjonen i Innlandet politidistrikt

Innlandet politidistrikt er bedt om å utarbeide tiltak i samarbeid med Hedmark og Oppland statsadvokatembeter innen oktober 2025. Dette vil redegjøres for i kommende rapporter, og riksadvokaten vil deretter vurdere om tiltakene skal gjennomføres nasjonalt.

³⁵ Foreleggelsesplikt i denne forbindelse innebærer at statsadvokaten pålegger politiet å sende inn orientering til statsadvokaten når de mottar anmeldelse, og gir statsadvokaten bedre muligheter til å følge opp og gi føringer for sakens videre behandling innledningsvis.